Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CENTS

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 17-го СІЧНЯ 1920. ЧИСЛО 8. VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, JANUARY 17, 1920. No. 8.

ПОДІЇ НА УКРАЇНІ.

ВІЙСКА ПЕТЛЮРИ ЗАЗДАЛИ СМЕРТЕЛЬНИЙ УДАР АРМІЇ ҐЕН. ДЕНІКІНА.

Між заграничним світом і нутром України нема ніякого полученя.

(Телеґрама Томаса Стюарта Равна, кореспондента нюйорської ґазети „Ді Нюс" і „Шікаґо Трібюн").

БУКАРЕШТ, 10. січня (через Берлін). — Українці діпняли свого. Принагідні борці, покликані до бою утікаючим президентом Петлюрою з їх богатих хуторів, загнали орди наїзника Денікіна на ножоватий північний край Азовського моря та перерізали їх на двоє. Одна частина втікає в напрямі непевної криївки у кавказьких горах, а їх утечу спиняють на задах повстанці кубанських козаків. Друга часть старається утечи з полудневої Росії через море, щоб дістатися до Денікіна, котрий находиться на східнім побережу Чорного моря. Денікін, який щойно перед трома місяцями находивсь у віддали одного маршу від західних границь України, переконується, що сей його надзвичайно легкий похід був лише засідкою.

Роїв недосяжних війск, які знищили Наполеонську армію в поході на Москву, нема що порівнувати з надзвичайно скорою мобілізацією скупо зоружених але численних селян, орґанізованих Петлюрою та його поручниками на задах Денікіна.

Надія російських „білих охран" знайшлася в розбурханім гнізді шершенів, великім на сотки миль.

На шляху своєї утечі з Києва в полуднево-східнім напрямі полишив Денікін десятки тисяч полонених та великі припаси харчів, одежі й амуніції, котрі вистарчать для військових заведень Української Републики.

Не Ленінівським большевикам треба приписати пораженне Денікіна.

Ленін міг лише вислати малі відділи проти Денікінського північного фронту. Але український нарід, бадьорне й патріотичне племя, повстав місцевими неправильними ватагами, перервав Денікінову комунікацію та не дозволяв йому використувати богатих жерел краю доти, доки не впала ціла його орґанізація неначе хатина з карт. Так вдачно працювали українські провідники, що Денікін не міг навіть виконати подостатком угля в безмежних копальнях Донецької области, щоби пустити в рух зелізничі машини; і богато з них попало в руки Українців. Коли Денікін полишив Київ, місцеві українські ватаги, зорганізовані в армію на його переді, нападали на нього зі всіх сторін із щораз більшою завзятостю.

Большевики пустилися за слідами Денікіна кілька миль з Києва, одначе вони не були в загальнім наступі проти „білих сотень" на протязі трох місяців і загалом не були навіть в стичности з ними від часу його утечі з боєвої лінії Полтави.

Нема ніякого получення між заграничним світом та нутром України. Що доходить до прилюдної відомости, то се діється лише при помочи принагідних подорожних. Між ними є о. Іван Бодник, православний священик, що находиться тепер в дорозі до Злучених Держав. (Вже прибув до Ню Йорку. — Ред.).

Кореспондент нюйорської ґазети „Ді Нюс", Пол Віліямс, який перебуває на фронті Денікіна, каже в своїм найновійшім донесенню, що козаки є зовсім сьвідомі щодо свого скрутного положення. Денікін переносить свою столицю до Катеринодару (головне місто Кубанщини), а його міністер справедливости вибирається до Ялти на Кримі. Морські шляхи між Кримом і Кавказом ще доси не є відтяті.

Українці, які здобули Одесу, не мають нічого спільного з большевиками.

ЛОНДОН, 14. січня. — Одесу заняли українські жовніри, яких підпомогли галицькі відділи, говорить найновійша вістка. Сі війска, як показується, не воюють яко товариші большевиків, хоч вони поборюють ті війска, які були під проводом ґенерала Денікіна в полудневій Росії. Недавні вісти доносили, що Денікін усунув ґенерала Шілінґа яко команданта противбольшевицьких війск в Одесі, а на його місце настановив Ігнатєва, команданта ґарнізону.

Большевики здобули Ростів над Доном.

ЛОНДОН, 15. січня. — Бездротна телеґрама з Москви доносить, що большевики здобули Ростів над Доном. Побідники взяли в полон 10.000 салдатів та захопили 32 гармати, 9 тенків і величезну скількість засобів.

„Улична боротьба — говориться дальше в телеґрамі — розпочалася в Ростові 9. січня і тривала цілий день. Місто зістало очищене 10. січня, а ворога прогнано поза Батаіск, Ґерільо і Аксаішай.

„Неприятель знищив малі мости на Доні, але великий зелізничий міст не був ушкоджений. В Ростові засновано революційний комітет".

Ростов над Доном був донедавна столицею правительства ґен. Денікіна. Се місто є головним портом над рікою Доном, а його важність збільшається ще через те, що воно є положене при головних зелізничих лініях, які ведуть на схід і на полудне.

Українська преса про угоду з Польщею.

ВАРШАВА, 5. грудня. — „Стрілець", орґан галицьких кругів, подає статтю п. н. „Витривалости й відваги", яка заслугує на увагу з огляду на пробиваючіся мирові тенденції супроти Польщі, які доси були на шпальтах галицької преси абсолютно іґноровані.

„Зі всіх сторін — говориться в названій статі — надходять відомости про великі зміни, на які заноситься у міжнароднїй політиці. Фундамент тих змін становити-ме німецько-російське порозуміннє. Треба знати, що Німці не журяться розпадом Росії і потрафлять порозумітися з обома таборами. Новий союз буде очевидно звернений проти Польщі. Є ясною річию, що Поляки не можуть удержати лінії Збруча, бо в такім разі мали би задержати і більшу часть Волині. А на се не згодиться добровільно ніякий російський політик. Хвилі істнованя Польщі можуть бути почислені з хвилею подання собі рук таких двох великанів як Німець і Москаль. Один тільки ратунок видить Польща перед загладою: щиру згоду з Україною і справедливе полагодженне галицької справи".

Захопленне українського скарбу Денікіном.

СЕВАСТОПІЛЬ, 11. грудня (радіотелеґрафічне звідомленнє Денікіна). — Крім добичі, про яку було повідомлено офіціяльно, на стації Проскурів захоплено 24 вагонів, в яких поміщувалися скарбниця і державний банк Петлюрівської директорії. Вартість захопленого майна вияснюється. Дотеперішні підрахунки золота, срібла і кредитових білетів, які були в захоплених вагонах, дали суму кількох міліярдів рублів. Серед гроший було знайдено і гроші романовського зросту в невеликій скількости. Поїзд із скарбницею буде переправлений до Одеси, де буде остаточно переведений підрахунок. Як повідомляють з Проскурова, в сих вагонах було все майно Петлюрівської директорії, яка тепер залишилася не тільки без брилянтів, золота і срібла, але навіть без кредитових білетів.

За Денікінської влади в Києві.

МОСКВА, 12. грудня. — По цілому Києві йдуть арешти, самовільні труси і розбишацтва. Становище Києва неможливе. Міський голова надіслав телеґраму до головно-начальствуючого Драгомірова, який сказав: Служачим не виплачено від вересня. Населеннє голодує, хорі і діти умирають з голоду.

„Совітська праця" на Україні.

МОСКВА, 16. грудня. — Ц. К. Р. К. П. (центральний комітет російської комуністичної партії) оголосив: Ніхто з членів партії не може їхати на Україну для партійної совітської праці без дозволу Ц. К. Хто бажає їхати, має подавати про се заяви до своїх ґубернських комітетів партії, які пересилають сю заяву разом зі своїм заключеннем анкетними аркушами до Ц. К. Р. К. П. Анката має бути слідуюча: імя власне і батька, назвиско, що тепер робить, що раніше робив в Росії і на Україні, від якого часу є членом комуністичної партії, коли увійшов в орґанізацію, заняттє, національність, стан родини, здоровлє, відношеннє до военної служби. Ґуберніяльні Компартії можуть дозваляти самі візд, помимо дозволу Ц. К., тільки слідуючим катеґоріям членів партії: старі люди, молодь до 18 літ, хорі, визнані нездібними або звільнені зовсім від военної служби, звичайні члени партії, які раніше на Україні і тепер на місци не займають ніяких совітських або партійних посад; ті, що бажають повернути на місце ранійщої праці. Спис товаришів, які одержали від ґуб. ком. дозвіл на виїзд, що тижня пересилаються до Ц. К. Ніяка посилка товаришів, які працювали раніше на Україні, місцевими орґанізаціями поза зазначеним розпорядком не може мати місця.

Большевицька влада на Україні.

МОСКВА, 17. грудня. — Для встановлення твердої селянсько-робітничої влади на териториї звільненої совітської України утворено военний український революційний комітет в складі: Петровського, Мануїльського, Лопатинського і представників українських комуністів, боротьбистів, лівих есерів і меньшости боротьбистів. Сей комітет звернувся до трудового населення України з відозвою, в якій говорить ся: „Вибила остання година визволення робітничо-селянської України. Вільна незалежна українська соціялістична республика повстає знову. Вона піде рука в руку в російською совітською республикою. Обєднаннє їх армій в єдину російсько-українську червону армію буде служити запорукою міцности сего союза. Як тільки більша частина України буде звільнена від білоґвардейців, зараз вже буде скликано 4-тий всеукраїнський радянський (саветський) зїзд".

Большевицька вістка про розлад між Галичанами і Петлюрівцями.

МОСКВА, 18. грудня. — З причини розладу між Галичанами і Петлюрівцями повстав розлад серед членів Петлюрівського правительства. Частина міністрів була за згодою з совітською Росією, друга частина стояла за угодою з Польщею. Підход добровольців примусив правительство з мізерною рештою війска перейти до місточка Бар. Тут повстали нові непорозуміння. Більшість на чолі з червоними гайдамаками, які стояли за злукою з совітськими військами, заарештувала міністрів і захопила скарбницю. Петлюра втік до Польщі. Більша частина Петлюрівського війска розбіглася по домах.

Білоґвардейські часописи повідомляють, що союзники предложили Румунії зірвати всякі зносини з Петлюрою.

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

ПРОТЕСТ У. Н. КОМІТЕТУ.

Український нарід не згодиться, щоб Галичина була під Польщею.

НЮ ЙОРК, 16. січня. — Другий річний зїзд делеґатів Українського Народного Комітету у Злучених Державах, який відбувається в готели Пенсильванія 15. і 16. січня, вислав вчера каблеґраму до Ліґи Держав, яка засідає тепер в Парижи, протестуючи проти рішення Найвисшої Ради дати Польщі мандат над Східною Галичиною. Комітет заявляє, що Українці будуть „спротивлятися кождому змаганню наложити на них польське ярмо, а Американці української крови будуть спомагати своїх земляків до границь всякої можливости". Копії іскроґрами вислано також до Ллойда Джорджа, Клєманса і Ніттого.

Протест проти рішення мирової конференції в справі Галичини принято на ранішній сесії зїзду. На пополудневій сесії вчера головними промовцями були: Йосиф Гартіґен з правительственної военно-щадничої орґанізації, і др. Л. М. Кісбі, економічний адміністратор Американського Середно-Европейського Товариства, котрих представив зібраним делеґатам Мілтон Райт, директор інформаційного бюра У. Н. Комітету.

В СПРАВІ ЛІҐИ ЧОТИРОХ НАРОДІВ.

Її секретар спростовує донесеннє кореспондента нюйорського „Таймс-а".

НЮ ЙОРК, 15. січня. — Володимир Б. Лотоцький, редактор „Свободи" і секретар Українського Народного Комітету, а також секретар Ліґи Чотирох Народів, — Естонців, Латишів, Литовців й Українців — спростував в нинішнім числі „Таймса" донесеннє кореспондента сеї ґазети про Ліґу Чотирох Народів.

Кореспондент Волтер Доранти мав розмову з А. М. Мартусом, що відїхав з Америки до Балтійських країв яко представник згаданої висше Ліґи. В результаті сеї розмови він закумунікував своїй ґазеті з Риґи, що там прибув один Литовець, аби завязати таку Ліґу народів, яка істнує вже в Америці і до якої належать Фінляндці, Естонці, Латиші і Литовці, а Білорусини й Українці мають приступити.

Головною ціллю п. Лотоцького було спростувати деякі неясности в донесенню кореспондента, а головно його останнє твердженнє про членів Союза. В спростованню між иншим говориться: „Ліґа, яку заступає п. Мартус, є власне нашою Ліґою, і повновласти п. Мартуса є підписані урядниками сеї Ліґи. До Ліґи входять Естонці, Латиші, Литовці й Українці. Фінці ще не є злучені з Ліґою, але ведуться переговори з фінськими провідниками. Є надія, що й Білорусь незабаром приступить. Ліґа не є Балтійською Ліґою, бо одну з найважнійших ґруп творять Українці. Є правдоподібність, що евентуально всі пограничні держави, які відділяють стару Росію від Польщі, приступлять також до Ліґи.

„В пляні Ліґи нема, щоби ріжні пограничні держави творили правительственну одиницю, але кожда має бути цілком независима. Однак для торговлі і оборони плянується сформувати союз. Сей союз створить цілковитий ланцюх буферових держав між савєтською Росією і західною Европою".

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПРИЗНАЛИ НЕЗАВИСИМІСТЬ ФІНЛЯНДІЇ.

Вже висилають там свого посла.

ВАШІНҐТОН, 14. січня. — Міністерство загран. справ оповіщає нині про цілковите признаннє независимости Фінляндії зі сторони Злуч. Держав. У Гельзінґфорсі буде американське посольство, котрим покищо буде проводити Александер Маґрудер. Посла назначиться пізнійше.

Злучені Держави признали частинно независимість Фінляндії ще 7-го мая 1919 року. Всі инші держави світа вже також признали Фінляндію яко независиму державу.

СПРАВА ВИКЛЮЧЕННЯ ПЯТЬОХ ПОСЛІВ-СОЦІЯЛІСТІВ З НЮЙОРСЬКОГО СОЙМУ.

Весь нарід проти акції нюйорських консерватистів.

НЮ ЙОРК, 16. січня. — Посли нюйорського сойму, котрі усуненнем пятьох одиноких соціялістичних послів з сойму хотіли представитися перед народом за великих патріотів, викликали сею акцією цілковите обуреннє в широких кругах американської суспільности. Ся акція загомоніла аж в парляменті, де опозиційний републиканський сенатор Бора назвав нюйорський сойм реакційним, а його акцію протиамериканською, бо вона руйнує святі основи американської републики, нехтуючи право і голос меньшости.

У відповідь президентови палати послів нюйорського сойму, Світови, котрий сказав, що більшість послів уважає соціялістів за ворожий елемент для справ стейту і Злучених Держав, сенатор Бора сказав, що так може поступити кожда більшість. Нині републикани мають більшість в парляменті і можуть сказати, що акція демократичної меньшости виходить на шкоду державі і на тій основі можуть усунути всіх демократів з парляменту. Иншим разом коли демократи будуть в більшости, вони можуть таксамо поступити з републиканами.

Адвокатська палата в Ню Йорку осудила акцію сойму, вибираючи комісію, яка має боронити виключених послів. Головою сеї комісії вибрано адвоката Чарлза І. Гюза, що при останних виборах кандидував на президента Злучених Держав з рамени републиканської партії, а передтим був головою федерального трибуналу. Однак соціялістична партія відкинула „охоту" адвокатської палати в Ню Йорку боронити соціялістичних послів, кажучи, що їх будуть боронити лише орґанізаційні адвокати.

Нюйорська демократична ґазета „Ворлд" видала поклик до своїх читачів, аби вони складали добровільні жертви на оборону виключених соціялістичних послів. „Збираємо фонд оборонний не на те, аби боронити соціялістів, але на те, щоби боронити виборне представництво. Соціялістичні посли є правно вибраними послами і коли їх викидається з законодатної палати лише за їх політичну приналежність, тоді нарушається принципи виборного представництва".

Ґазета накликує читачів, аби зложили 25.000 долярів, а се буде подвійний вчинок жертводавців: вони дадуть матеріяльну поміч покривдженим і завдадуть моральний удар нюйорському соймови. Жертви ґазета буде приниматі лише від тих читачів, котрі зазначать виразно, що вони не є членами соціялістичної партії. Акція і становище „Ворлд-а" є ґрізне для тих провідників в соймі, що домагались виключення соціялістів, бо ся ґазета є майже устами федерального правительства.

Альфред Сміт, ґубернатор нюйорського стейту, наґромив лідерів сойму за їх поганий крок і зажадав привернення місця виключеним послам.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПОЛАДЖЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ СПРАВИ.

Парижський „Тем" домагається, щоб Ліґа Держав полагодила якось питаннє пограничних народів.

ПАРИЖ, 14. січня. — Тутешна ґазета „Тем" радить нині, щоби Ліґа Держав взяла за свою першу задачу полагодженнє справи з російським большевизмом.

„Тем" каже, що чи великі держави бояться большевизму, чи ні, їх обовязком є забезпечити пограничні народи Росії, котрі тепер стають опором филі большевицьких успіхів. Ґазета пригадує слова Франції, що антанта не може війти в переговори з савєтами, бо „коли ми отворимо свої двері під услівем, що вони заперестануть свою пропаґанду, ми поступимо так наївно, як колиби впустили огонь під услівем, що він не буде горіти".

ПРИЗНАНО ТРИ НОВІ РЕПУБЛИКИ.

Про Україну ще нема згадки.

ПАРИЖ, 15. січня. — Як доносить „Тем", найвисша рада на своїм останнім засіданню постановила признати цілковиту независимість Вірменії, Грузії і Азербайжану.

НОВІ ПЛЯНИ АНТАНТИ СУПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

Антанта хоче дати Німеччині мандат на згнетеннє большевизму в Росії; Німеччина вагається.

ЛОНДОН, 14. січня. — Берлінська преса, як доносить іскрова телеґрама, звернула тепер увагу на правдоподібний замір антанти дати Німеччині мандат, аби вона повалила большевицький режім в Росії. Преса заявляє, що се неможливо навіть обговорювати, аби Німеччина згодилася на таку кампанію, доки не одержить достаточних ґарантій від антанти.

КЕРЕНСЬКИЙ ПРО РОСІЮ І АНТАНТУ.

Бувший премієр каже, що антанта збирає те, що посіяла.

ЛОНДОН, 15. січня.—„Франція, Анґлія і Злучені Держави, зачудовані нині великими успіхами большевиків в Росії, збирають лише зерно зі свого посіву політики попирання монархістів і инших ворогів демократії від часу перемиря".

Так сказав Александер Керенський, бувший російський премієр, свого часу ідеал своєї вітчини і надія антанти. Додав він притім, що большевики так довго удержаться при власти, як довго антанта буде мішатися до внутрішних справ Росії.

„Росія терпить большевизм і ультра-радикалізм, щоби не допустити до монархізму. Я предсказував 18 місяців тому, що такий стан буде природною консиквенцією інтриґ европейських правительств, котрі мішаються до внутрішних справ Росії, уділяючи поміч Колчакови, Денікінови і Юденічови, котрих окружають найгірші чинники старої монархії".

ХТО БУДЕ ПРЕЗИДЕНТОМ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 14. січня. — Французькі політичні круги дуже зворушені вісткою, що Павло Дешанель зголосив свою кандидатуру на президента Франції. Минувшої ночи Дешанеля вибрано президентом палати послів французького парляменту, і коли він на 455 киненних голосів дістав 445, а його противник лише 10, тоді понад двіста послів окружили його і закричали: „Тепер до Версалю", що значить, аби Дешанель зголосив свою кандидатуру на президента републики, а буде певно вибраний.

Доси одиноким правдоподібним кандидатом на президента републики був премієр Клємансо. Колиж Дешанель зголосив свою кандидатуру, прийде тепер до горячої політичної боротьби в парляменті. Дешанеля попирають всі ліві ґрупи парляменту, включаючи навіть консервативних і радикальних соціялістів. Сам Дешанель не є радикальних поглядів, але соціялісти бачать, що він одинокий має нагоду побити консервативного Клєманса.

Висліду виборів президента републики очікує з нетерпеливостю ціла Франція. Вибори мають відбутися в суботу.

ПОЛОЖЕННЄ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

Битва між Росіянами і Американцями.

ХАРБИН, 12. січня. — На зелізничім просторі між Байкалом і Верхнеудинском видно прикре напруженнє. В стрічі з американськими війсками і зоруженим поїздом ґенерала Семенова зістало убитих два Американці, а три ранених. Доносять про инші кроваві стрічі між Семеновом і Чехословаками та Японцями і Американцями.

Колчак в полоні.

ЛОНДОН, 15. січня. — Вісти про полоненнє адмірала Колчака, голови всеросійського правительства на Сибіри, зістали потверджені — доносить нинішна бездротна телеґрама з Москви.

Німеччина протестує проти Польщі.

БЕРЛІН, 15. січня. — Німецьке правительство віднеслося до швайцарської федеральної ради, аби вона поробила кроки у британського правительства в справі пропаґанди в користь Польщі, яка істнує між німецькими бранцями, інтернованими в Анґлії.

Німецьке правительство оскаржує, що роблено заходи зербувати силою 521 німецьких полонених до польської армії, аби в той спосіб відобрати їм нагоду голосовання в плебісцитових околицях, де нарід має рішати, до кого вони мають належати, до Німеччини чи до Польщі.

ДО ВІДОМА ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" В КАНАДІ.

Цензура на часописи в Канаді зістала знесена і наша редакція дістала повідомленнє, що з днем 1-го січня 1920 можна висилати „Свободу" до Канади.

Користаючи зі знесення сеї заборони, редакція і адміністрація „Свободи" звертаються до своїх давнійших передплатників, аби вони надіслали на адресу адміністрації свої теперішні адреси для полагодження їх остаючих претенсій, як і для евентуального поновлення передплати.

Наразі висилаємо нашу часопись до декотрих книгарень і читалень канадійських і надіємось, що сею дорогою дійде ся мила вість до відома всіх інтересованих.

Річна передплата „Свободи" для Канади виносить $5.00, піврічна $2.50. Посилати передплату покищо долярами в реґістрованих листах, доки не буде дозволено посилати почтові перекази грошеві.

Адреса редакції і адміністрації:
„SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:	
United States:	
1 year	$3.75
6 months	$2.00
3 months	$1.25
to Jersey City and to foreign countries:	
1 year	$5.00
6 months	$2.50
3 months	$1.50

Single copy 4 cents.

ПЕРЕДПЛАТА:	
в Злучених Державах:	
на рік	$3.75
на пів року	$2.00
на 3 місяці	$1.25
В місті Jersey City і за границю:	
на рік	$5.00
на пів року	$2.50
на 3 місяці	$1.50

Поодиноке число 4 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

„МИ!"

(З львівського українського дневника „Вперед" з 11. грудня 1919).

Нехай мирова конференція нехай союзні й заприязнені держави антанти постановлять що хочуть, про східну Галичину, „Ми" східної Галичини нікому не віддамо і на ніякі трактати в справі Східної Галичини не згодимося".

„А навіть якби польський варшавський уряд, навіть якби варшавський сойм згодився на який трактат про Східну Галичину, „Ми" сего не признамо".

„Східна Галичина була, є й буде наша, „Ми" добровільно нікому її не віддамо, хиба нам її відбереться оружною силою".

„Tak nam dopomoz Bog". („Sl.P.")

Того рода заяви й маніфестації голоситься тут на місци в краю і перед цілим світом не від нині, не від року, а навіть десятків літ. Се стара традиція принята від прадідів, який се край завоювали, завели ту „лад і культуру", які „великими жертвами й кровю" його боронили серед ріжних обставин на полях битви й в дипльоматичній дорозі.

Хтож є ті всемогучі „Ми", які манифестують, що за ніяку ціну не хочуть віддати східно Галичини і кому ті „Ми" не хочуть її віддати?

Хто є ті „Ми", що уважають себе в праві і в силі говорити про східну Галичину, як про „наш" край?

Чи се Польща, як держава, чи се польський уряд і війско чи се може польський народ, той знад Висли, або сей знад Сяну і Дністра?

Ні. Се не вони.

Тими „Ми" не є навіть вшехпольська партія, ними не є також могучі „komitety obrony narodowej". Не можна уважати за „Ми" львівської польської „народової" преси, хоч вона найчастійше послугується таким поняттем.

„Ми" у східній Галичині є щось могутнійше від польського народу, від уряду і війска, від польської держави й польських партій, від органів публичної польської опінії. Ті всі чинники є що найбільше виконавчими органами й трубами всесильного тепер і перед тим суверенного „Ми".

Чиж може се „Ми" є якимсь абстрактним поняттем, щось в роді „народнього духа", „народньої свідомости", „народньої волі?"

Ні! Се також не то!

„Ми" се ніякий абстракт, се реальне понятте, живі люде з тілом і кістьми, з мозком і серцем і свобідною волею. „Ми" се суверени східної Галичини, се щось подібного до німецьких суверенних князів, або давнійших польських „королевят". „Ми" се суверенна польська польська східно-галицька шляхта, князі римо-католицької церкви й маґістрат „столичного королівського міста Львова".

Ті три чинники є справжними суверенами краю, названого Східною Галичиною. Тої суверенности вони ніколи добровільно не схочуть віддати. Приналежність державна східної Галичини є другорядною річю.

За давної польської річипосполитої ті суверени зовсім не зважали ні на польську державу, ні на польського короля, ні на польський сойм. Вони не позволяли накинути над собою влади ні краевим соймикам ні люблинському та варшавському трибуналам.

При кінци XVIII. віку, як в Польщі повіяло новим духом, як виявилася конечність і потреба широких національних, суспільних і державних реформ, як без тих реформ оказалося неможливим саме істнування польської держави, тодішні східно-галицькі й українські „Ми" суверени оперлися всіми силами тим реформам, позволили на розбір Польщі і воліли піддатися імператорам Росії і Австрії, які ліпше ґарантували їм їх суверенність, чимби се могла зробити зреформована, демократична польська держава. Суверенні „Ми" були найльояльнійшими царськими й цісарськими ленниками. Славнозвісною є заява галицької маґнатерії австрійському цісареви: „Przy Tobie, Panie, stoimy i stac chcemy" звісним є, що послідними словами умираючого галицького намісника ґрафа Потоцького було: „Prosze zapewnic cesarza o mojej dozgonnej lojalnosci"; звісними є ті чисельні вірнопідданчі адреси польської шляхти з України, Білоруси й Литви, які вони висилали російським царям.

Und der Koenig absolut, wenn er unsren Willen tut" — се не лише клич пруських можновладців.

Не забулися ще „сделки" східно-галицької шляхти з московськими ґенералами й сарапами підчас послідної російської окупації східної Галичини. Східно-галицька шляхта й її львівська маґістратура не одну відбули конференцію з Шереметієвим і ґрафом Бобрінским.

Памятні ще ріжні конференції, депутації, послухання східно-галицької шляхти з австрійськими й німецькими монархами та політиками, коли на деннім порядку стояла справа т. зв. австро-польської розвязки.

Вистарчить тих примірів, щоби переконатися, що державна приналежність східно-галицьких суверенів є річю підрядною, оскільки та державна приналежність не танґує їх інтересів і суверенної влади в краю.

Тих їх інтересів і суверенности не сміє і не смів ніхто нарушати, уменшувати, контролювати. Ніхто! Ні Росія, ні Україна, ні Австрія, ні антанта, ні навіть Польща! Хтоби на се поважився, того „Ми" назвуть і будуть уважати за ворога, проти якого видвигнуть вони цілий арсенал ріжних правних і історичних актів, документів, арґументів, погроз, зрад, а то навіть не цофнуться перед „pospolitem ruszeniem" і оружною розправою.

В найновійшу добу ведуть східно-галицькі „Ми" кампанію проти ухваленого парискою конференцією статуту для східної Галичини. Кампанію ведеться шумно ріжними маніфестами, відкритими письмами до народів коаліції, депутаціями й делеґаціями до Варшави і західно-европейських урядів, вічами і зборами. Приготовлюється навіть нову армію для „оборони" східної Галичини.

Перед ким і перед чим є тут оборонювати східну Галичину? Чи взагалі є яка потреба, чи конечність оборони краю?

Ні! Східної Галичини як такої нема потреби перед ніким, ні перед нічим оборонювати. Їй не загрожує ні Україна, ні Росія ні антанта, ні Польща.

Найвисша Рада полишає таки в статуті східну Галичину при Польщі на 25 літ і не виключена є можливість, що мандат після сего речинця буде продовжений. Поза тим статут не віддає східної Галичини ні Україні ні Росії, ні сама антанта її відбирає. Всю владу в краю передається польській державі а перед евентуальними некорисними для Польщі ухвалами галицького сойму застерігає статут Польщі право вета, яке може довільно в кождім часі заложити польський ґубернатор.

„Ми" се дуже добре знають і розуміють, що ніякий внішний ворог не загрожує краеви східної Галичини, яку на ділі прилучується до Польщі.

Та чомуж суверени краю кричать, що не годяться на статут і не віддадуть східної Галичини хоч ніхто їй не загрожує?

Сеж преці може виглядати на донкіхотівську боротьбу з вітряками?

Та східно-галицькі „Ми" не є зовсім донкіхотами, ніякими романтиками. Вони добре знають, кого боронять. Не ходить їм зовсім про сам край, східну Галичину. Не ходить їм про його державну приналежність, але їм розходиться про те, як хтось инший поза ними, антанта або навіть варшавський сойм, сміє забирати голос в справі східної Галичини, робити якінебудь трактати, установляти норми управи краю, контролювати господарку його, взагалі мішатися у внутрішні справи суверенів, уменшати й заперечувати їх суверенність.

А найважнійше, як сміє хтось відбирати їм суверенну владу в краю і передавати її не „якійсь там" Україні, чи Українцям, чи Росії, але цілому східно-галицькому населенню без ріжниці народности, віри й пола?

В ухваленім статуті для східної Галичини є предвиджене загальне, рівне, тайне, безпосереднє й пропорціональне право голосування для всіх мешканців краю, без ріжниці народности, віри й пола до львівського й варшавського сойму. Вибрані на таких підставах галицький і варшавський сойм певно не схоче знести над собою ніякого суверена, ніяких „Ми".Ювереном краю має стати сам народ, все галицьке населенне. Галицький і варшавський сойми схочуть і мусять схотіти перебрати всю владу в краю, вони мусять перевести цілий ряд демократичних реформ, уладнати співжиттє всіх народів, повести контролю над цілим державним, адміністраційним і господарським життем. Ні галицький, ні варшавський сойм не знесуть над собою ніяких инших суверенів, ніяких „тайних урядів", ніяких замаскованих мілітарних орґанізацій.

Саме ся постанова статута про демократичне виборче право для населення східної Галичини є просто до неприняття для східно-галицьких „Ми". Східно-галицькі дотеперішні суверени добре знають і розуміють, що перед переняттєм суверенної влади в краю через населенне не зможе їх уратувати ні звичайне, ні абсолютне „вето" ґубернатора, бо й сам ґубернатор буде зависимий від начальника держави й варшавського сойму.

Тому то саме східно-галицькі „Ми" виступають зі всею силою і формою проти тимчасового статута і орґанізують оборону не перед Росією і Україною, але перед антантою, демократичною Польщею і східно-галицьким населеннем.

Ні правнодержавні, ні навіть польські національні інтереси не є тут міродайними, але клясовий інтерес дотеперішних суверенів східної Галичини тих людей що доси фактично могли величатися через pluralis majestaticum „Ми"!

БЕЗ ПУТТЯ, ЧЕСТИ І ПОВАГИ!

(З віденського „Українського Прапора", з 12. грудня 1919).

Зажурилась Україна тай на пожарині,
Розшарпали її землі на дві половині —
Похилилось Запорожжя у низ головою,
Сюди гляне, туди гляне—тече кров рікою!

(п. л.) Коли до відома широких верств многострадального українського народу, що стогне під кровавим польським ярмом, дійде ганебний документ, яким проклятої памяті в нашій історії — „українські" дипльомати в роді Лівицьких й тов. зреклися на річ відвічного ворога святої батьківщини, здрігнеться кожне українське серце й поллються моря сліз. Про авторів такого кроку ніхто не скаже інакше, тільки словами поета: без пуття, без чести й поваги. До моря горя, яке доводиться сучасному нашому поколінню переживати, останний факт — це щось найболючійше, найстрашнійще й найсоромніще.

Замисли деяких — на щастя кругів наших земляків, за допомогою Польщі старатися вивести Україну із її важкого політичного положення, — подлі й глупі. Подлі тому, бо в безсердечний спосіб ругають рікам пролитої у боротьбі з ворогом крови, горам трупів й океанови мук, які ми винесли й виносимо, глупі тому, бо злишні й не ведуть навіть до поставленої ними цілі.

Справжний жах огортає серце на згадку, що подібні думки могли серед нас здобути собі право горожанства. Отже маємо власними руками розкроїти живе народне тіло на дві половини й віддати Польщі Галичину, Холмщину, Підляше, Полісся й частину Волині на те, щоби опісля Польща збудувала нам своєю оружною допомогою Україну по Дон й Кубань? Має це зробити слаба, внутрішними роздорами розбита, стрясувана пароксизмами суспільних антаґонізмів й всеціло від подібної коаліції зависима польська Річ Посполита? І все те при явній та очевидній ненависти найширших верств українського народу, що знає ціну езуїтсько - шляхетській Польщі, серед проклонів цих частин українського народу, яких новітні наші „державні мужі" безсоромно Ляхам запродують? Мимохіть думки наші сягають в історичну давнину. Робота Лівицьких й всіх, що за ними стоять — це не акція такого Виговського, що у галяцькім договорі мав принаймні велику державно - політичну концепцію на оці, це навіть не акція Кисілів, а просто грубе холопство Тетері-Моржковського й всіх перевертнів, які лизали чобіт Його Милости Короля. Гидка примара, кошмар, та закаменіле засліпення!

Треба справді бути лишеним найпримітивніщих прикмет політичної азбуки, аби думати, що під цю пору, у вік небувалого зриву національної свідомости та стремлінь до соціяльної справедливости, в момент, коли Росія находиться на шляху до перебудови на новітних основах, а не як в XVII ст. після епохи „великої смути" до деспотично - централістичного імперіялізму, заінавґурованого вступленням на престол Фйодора Михайловича Романова, щоби в першій четвертині нашого XX-ого століття, після кровавої світової війни й повстання цілого вінка національних держав припускати, аби могла удержатися в центрі Европи така грабіжницько - реакційна держава, така видута миляна банька, якою є сучасна Польща. Але приверженці „самостійницької" орієнтації, що — здавалося — не за страх а за совість відсуджували нас й на Україні й тут за кордоном від патріотизму та українства, що клеветали нас контрреволюцією, що не жахалися проти нашої геройської армії, яка лишивши рідну землю на поталу лютого ворога пійшла на Велику Україну кровю здобувати для неї самостійність, пхати її ніж у спину своєю деструктивною роботою до погромових закликів включно, вони не жахнулися заграти на шляхетсько-румунського туза. Тепер ми вже знаємо, який це „революційний" фронт, що його будують деякі наші брати з Наддніпрянщини. Спасенне України — це шляхетсько-ксьондзівська Польща, це реакційно-боярська Румунія. Ця останна має також нам помагати — за Буковину й Бесарабію. Про дотичні зречення ми вже нераз читали, але в нашім непохитнім переконанню про єдиний український фронт, про національну дисципліну — промовчували або опрокидували їх. Подібно, як ми це робили, коли Курдиновський в маю й Пилипчук в липні зрікалися Галичини на річ Польщі, коли виконували цю, як признався один з делеґатів у Варшаві, задушевну мрію панів „самостійників". Що більше! Шукаючи ласки в польського пана, українські політики „революційної" марки готові навіть консервувати поміщицькі майна великих польських власників на Україні. Ось куди завело їх партійне засліплення, недостача всяких творчих прикмет у державнім будівництві, атмосфера наживи національного майна й суспільна та горожанська мораль. Місто всіми силами взятися до об'єднування наших сил, місто закріплювати на Україні лад й порядок, місто безпощадної боротьби з публичною грабіжю державного добра, якого допускаються в білий день хмари акул ріжної масти, місто сформування коаліційного кабінету, як цього жадали галицьке війско й диктатор, панове з камінецької загороди знали тільки одно: — чим боржій й за всяку ціну знищити одиноку опору українства за Збручем, галицьку армію. Тільки сього одного недоставало їм до щастя. Для цеї цілі спускали вони з оборожі всіх платних своїх собак й нарешті добилися успіху. Задусили нашу армію, викопали власними руками гріб Україні й тепер опинилися всі до отамана Петлюри включно — у Варшаві. А ще на прикінці, хоча правительство та військове командування галицької армії вкупі з кращими одиницями Придніпрянщини, як от генерал Сальський й другі на безконечних конференціях відкрито говорили про стан нашої армії, коли на державній нараді в Жмеринці з уст жидівських представників було чути самі признання героїзму й характерности галицької армії, в якій не було ні одного випадку переходу до Денікина, хоча під цю саму пору ріжні доморослі пів- і чверть-отамани масами піддавалися добровольчій армії, армії, коли кажемо, частина галицької армії, опинившися наслідком вини політики усіх камінецьких кабінетів, найшлася у фізично безвихідним положенню й постаралася вчинком ґен. Тарнавського найти принаймній сяк-так можливий вихід зі ситуації, навіть тоді не пощадила їх тічня безсоромних пройдисвітів. Болотом зради замарано її чисте, несплямлене імя. О, сьогодні ми розуміємо Ваш біль й Ваші душевні муки, Ви наші незабутні герої, що голі й босі ляли свою кров там на широких ланах Поділля й наші голови клоняться низько перед Вашим спартанським героїзмом. Ніколи, ніколи не забудемо цього, що Ви вчинили для нас й для нашої святої справи!

На щастя однак про долю великого народу не рішає горстка проходимців. Наше право до Галичини ми виборoли собі кровю й ніхто не сміє відібати нам нашої землі. Ми бачимо, що навіть ворожа нам до глибини серця антанта не здобулася на це, на що легко найшли відвагу нужденного покрою деякі наші людці. Галичина стала обектом міжнародного права й боротьба наша входить тільки у нову стадію. Ми тут на своїм бастіоні виборемо волю й незалежність не тільки для себе але й для цілої України. Ми свідомі цего й ніщо не відштовхне нас від цеї великої задачі.

Але мимо важких досвідів ми також віримо, що в наших з'усилях найдемо доступ до умів й сердець кращих братів з Придніпрянщини. Вони зрозуміють нас й вони підуть з нами. Бо хочби всі ворота адові завзялися роз'єднати нас, ми все останемо єдні, все останемо синами одної Матері й задивлені в наш невмірущий ідеал: вся українська земля й увесь український народ в купі, — вольні й незалежні.

ЛИСТ З ВАРШАВИ.

(Від власного кореспондента віденського тижневника „Воля").

Кріза кабінету. — Димісія Падеревського. — Справа Східної Галичини. — Польська політика на сході Европи. — Україна, чи Денікін? — Страх перед большевиками. — Покінчити війну на Сході.

Кріза варшавського кабінету тріває дальше. Падеревський, який за всяку ціну хотів остати при владі і задержати портфель премієра міністрів після кількадневних переговорів, переконався, що поважної більшости не дістане, а опертись на більшості 12 до 15 голосів вважав для себе справою занадто рисковною. Діло в тому, що за Падеревським заявилося всього 188 послів, а іменно: людовий національний союз — 70, народово-людове об'єднання — 70, ґрупа посла Матакевича — 6. народово-християнські демократи — 29 і — міщанський клюб — 11. Проти його виступають: P. P. S. (польська партія соціялістична) — 35. ґрупа Стапінського — 12, вільне об'єднання жидівських послів — 11, P. P. L. (польська людова партія) — 19, конституційної праці — 18 і N. L. R. (народовий політичний союз) — 14. Сі послідні дві ґрупи ставились доволі неясно і правдоподібно за ціну деяких уступок перейшли-б до правительственної більшости. Однак їх чисельна сила така мала, що ця більшість була-б дуже проблематичною.

Таке відношення партій до особи Падеревського, як премієра, спричинило його димісію. Пілсудський димісію Падеревського приняв і просив його, щоби остав на свойому посту аж до часу, коли буде утворено новий кабінет. А тимчасом почали шукати нового премієра. І як не дивно, в Польщі у цей скрутний момент, знайшли тільдвоє людий, які могли-б заступити Падеревського. Є це маршалок сойму Тромпчинський і посол Скульський. Та і один і другий відмовились рішучо місії утворення кабінету. Тоді Пілсудський приїхав ніччю до Падеревського і просив його, щоб цей задержав принаймєньше портфель міністра закордонних справ і делеґата на мирову конференцію. Падеревський однак заявив, що він може бути рівночасно або премієром, міністром закоронних справ і делеґатом на мирову конференцію, або цілковито приватною особою. Не одержавши ніяких уступок від Падеревського, Пілсудський змушений був знову доручити йому місію творення кабінету. Падеревський місію приняв і почав вести дальші переговори з поодинокими соймовими партіями і ґрупами.

Вихід з сучасного скрутного становища Польщі утрудняє ще її міжнародне положення. Польща, яка любила чванитись тим, що є союзницею Антанти, і мов ця жаба підставляла нераз ногу, коли підковували коня, побачила сьогодня, що Антанта має більш серіозні справи свої і не має часу ні охоти панькатись зі своєю годованицею. Це відношення Антанти видно перш усього із порішення справи Східньої Галичини. Від кількох місяців польська преса і польські політики оголошували „urbi et orbi", що Галичину дефінітивно признали Польщі; польська адміністрація почала поводитись у Східній Галичині, як у своїй країні, думали кольонізувати її, ділити на „воєводства", аж тут, мов грім з ясного неба, появився відомий вже Вам статут про адміністрацію Східної Галичини Польщею на протязі 25 років. Вся польська преса, не виключаючи соціялістичної, підняла голос протесту проти цього нового „розділу Польщі": відбуваються конференції послів, йдуть взаїмні обвинувачення, а що найважніще, польські політики починають розуміти, що їх недавна ще певність себе — це мильний пузир, який може лопнути при першій ліпшій нагоді.

Таке розчарування чекає ще польських політиків не одно. Вся дотеперішня польська політика на Сході Европи стреміла до того, щоби, користаючи з хвилевої мілітарної слабости новоповсталих держав, окупувати польськими війсками як найбільшу частину чужої території. В цей спосіб можна було осягнути здійснення історичних ідеалів і осягнути те, про що пріяв Дмовський, укладаючи свою карту нової Польщі. Польща оказалась на стільки аґресивною, що не уявляла собі инакшої будучности Литви, Білорусі і великої частини України, як тільки складовими частинами польської держави. І тепер прийдеться польським політикам пережити нове розчарування. Аґенція Гаваса повідомляє, що Польщі признано округ білостоцький. Коли отже, установлюючи польську східню границю, Рада Пяти дивиться на лінію Буга, то що же тоді станеться з „польським" Гродном, Вільном і Мінськом? І польські політики передбачають, що справа їх тут буде теж програнана. Вони починають розуміти, що Антанта, даючи Польщі мандат до ведення війни на Сході, спричинила те, що через занадто великі военні кошти (50.000 марок місячно), дальше — через занадто велике розтягнення границь на схід, Польща не могла перевести внутріщної консолідації, урегулювання фінансових і економічних питань, і сьогодня переживає незвичайно важну крізу. Для гарних очей Антанти Польща жертвувала нетільки своїми найкращими синами, але й своїм державним правопорядком і добробутом своїх поколінь.

Що до того, як думає Польща поладнати свої відношення до України, то тут нічого певного сказати не можна. Навіть і найвизначніці польські політики не уявляють собі цього. Загально в пресі витворились два погляди. Один обстоює орієнтацію на Велику Росію, другий — на Україну. Однак польські політики найрадше не хотіли-б бачити ні одного, ні другого сусіда. Орієнтацію на Денікіна піддержують праві і народово-демократичні політики, і це з причин цілковито зрозумілих. Вони знають, що коли буде утворена Велика Росія, то вона не буде демократичною державою, а в найкращому разі конституційною монархією. На таку Росію вони охоче згодилибся, коли-б вона зріклась Сх. Галичини, Холмщини й Волині. В сей спосіб була-б Польща зі сходу забезпечена від всяких демократичних впливів Української Республіки, і була-б захована польська земельна власніст на Україні. Та вони знають, що на такі великі територіяльні уступки Росія не згодиться, і тому їх російська орієнтація має тільки платонічне значіння.

Ідею Самостійної України піддержують незвичайно малі кола польських політиків. З галицьких, соціялісти і з їх орґанами „Napzód" і „Robotnik" і варшавські радикальні демократи, які стоять дуже близько Бельведеру і яких орґаном була „Gazeta Polska". Однак ці кола мають незвичайно малий вплив, доказом чого є те, що навіть „Gazeta Polska" з браку читачів перестала виходити, а з соціялістами польські правлячі кола майже не числяться. Через те не мається якогось певного напряму в польсько-українських взаемо-відношеннях. Польські політики найрадше цю справу замовчують, бо для них все те, що діється на схід від Збруча—це якийсь порожній простор, і вони чекають того, хто його заповнить. Що не Денікін, — цього вони майже певні; тепер чекають большевиків. На уряд У. Н. Р. так скоро не надіються. В останніх днях серед політичних кол чуються думки, що зле зробила Польща, коли грала дволичну політику супроти уряду Директорії. Та „mądry Polak po szkodzie", і зло направити трудно. З острахом дивляться отже на схід, де стоїть втомлена і зле одягнена армія, і на захід, звідки однак чекають даремно антантської помочі.

А тимчасом в краю лунає чим раз частіше і голосніше клич: „покінчити війну на Сході!" Клич цей, піднесений P. P. S., починають проголощувати вже й деякі демократичні партії, які зрозуміли, до чого довело польський нарід сліпе послушенство панів Дмовських et comp. Антанті. Вони бояться, що коли настануть січневі морози, польський фронт розколиться, почнеться бігство салдат до дому, а тоді піднесе голову комуністична аґітація, яка мимо зусиль поліції і жандармерії, заточує чимраз ширші кола. Цього бояться всі, однак сказати голосно не мають відваги і признатись до цього не хотять. Чекають спасіння від нового уряду, та коли на його чолі знов стане Падеревський зі своєю сальонною орієнтацією на захід, користь Польщі з цього буде незвичайно мала.

Варшава, 8, грудня.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ПІВМІЛІОНОВИЙ ФОНД ДЛЯ ОБОРОНИ І НА ПОМІЧ НАПАДЕНІЙ ГАЛИЦЬКІЙ УКРАЇНІ!

ЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ НА РУКИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО КОМІТЕТУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ, НА АДРЕСУ КАСІЄРА: REV. NICHOLAS PIDHORECKI, 22 EAST SEVENTH STREET, NEW YORK CITY, А ЧЕКИ І МОНІ-ОРДЕРИ ВИПОВНЯТИ: UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE OF THE UNITED STATES.

ВІДОЗВА

до всіх відділових секретарів Українського Народного Союза, орґанізаторів і всіх членів та прихильників нашої найстаршої орґанізації, Українського Народного Союза в Америці.

Отсим подаеть ся до відома, що на підставі ухвали з річного засіданя Головного Уряду Українського Народного Союза принимаеть ся нових членів до Українського Народного Союза в місяцях

ГРУДНИ, СІЧНИ І ЛЮТІМ ЗА ПОЛОВИНУ ВСТУПНОГО

а до відділу на підставі статута даного товариства або їх запавшої ухвали.

Длятого П.П. Секретарі і Орґанізатори Українського Народного Союза повинні напружити свою патріотичну енерґію та потрудитись через тих три місяці для добра свого власного товариства, братства чи сестрицтва, а тимсамим і для Українського Народного Союза та подвоїти свій відділ в короткім часі.

Ст. Милянович,
голов. рекорд. секр. У. Н. Союза.

В ІМЯ ЛЮДСКОСТИ!

(З львівського дневника „Вперед" з 10. грудня 1919).

„В пикулицьких бараках діються річи непонятні. Тиф і червінка лютяться там з неможливою силою і нема для них ніякого стриму. Бувають дні, коли смертність доходить до 100 случаїв. А коли приймемо, що число українських полонених, там поміщених, виносить дві тисячі, то легко обчислити, що за добрий місяць Самаританська Поміч в Пикуличах не буде вже мати що робити. Не знаю, чи в якому таборі полонених на світі лучається щось приблизно подібного, — се одначе, що тепер діється в Пикуличах, переходить уже всякі границі".

Так пише перемиський „Український Голос" з дня 7-го грудня.

Пятнистий тиф лютиться у Львові в полевім суді на Замарстинові, в Бриґідках, в арештах при вулиці Яховича, в таборі за Личаківською рогачкою. Всюди недостає ліків і санітарної помочі — доносить навіть львівська преса.

Люде мучаться, гинуть як мухи в усіх арештах. в усіх таборах, полишені страви, біля, одіжі, тепла...

І не видко кінця тої муки, нема помочі нізвідки для мучеників, що караються в тих таборах смерти — як ярко висказався один з варшавських соціялістичних публіцистів.

Українська преса у Львові і в Перемишлі дуже часто писала про ті страшні відносини, які панують в таборах полонених і інтернованих.

І польська преса, особливо варшавський „Роботнік" і перемиські „Новіни Понедзялкове" та „Ґлос Пшемиски" писали про страшне життє в таборах та про масову загибіль полонених і інтернованих.

Двері до ріжних представників теперішної власти не замикаються перед ріжними делеґаціями, які вказують на ті страшні відносини, що панують в таборах, особливо в Пикуличах під Перемишлем, де — як доносили „Новіни Понєдзялкове" — до 30 трупів денно хоронять!

Тоті страшні відносини не зміняються, а навпаки побільшаються.

Треба признати, що команди таборів є безсильні супроти того, що діється. Не мають вони ні відповідних бараків, ні одіжі, ні біля, ні поживи та ліків для мешканців таборів.

Всі є безрадні...

Є одна лише рада: **випустити всіх полонених і інтернованих на волю!** Випустити на волю — кличе Вацлав Серошевскі в письмі до начальника Пілсудского тих людей безсилих та безборонних, мучених голодом і холодом в вязницях!

Досить жертв, досить смерти!

Замкнути — в імя людськости! — ті табори, які приносять ганьбу якраз самій людськости!

ВІСТИ З НАПАДЕНОЇ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

ЯРОСЛАВ.

Страшна доріжня. — Вічна міська рада.

В цілому краю лютує страшна нужда та голод. Скрізь недостача найконечніщих середників до життя. Ярославський повіт та саме місто терпить під сим оглядом більше чим другі. Дідичі не хочуть давати свойого збіжа по максимальних цінах населенню, бо продають його в покутній торговлі по паскарських цінах. Власти знову не дуже натискають, щоби видобути від обшарників збіже. Наслідком сего в самому місті та повіті панує страшна доріжня. Навіть овочі подорожили, н. пр. 1 кільо грушок коштує по склепах 24 кор., хоч склепар купив їх сам за 7 кор. Хліба, муки, чи товщів дістане лише по великих лихварських цінах. На картки не дістане нічого. Цукру не дістають пр. доколичні села та місточка як Сінява ніколи, хиба за великою протекцією.

Міська рада, незвязана зовсім з населеннєм, робить все на свою користь. Маґістратська кліка править містом як своїм фільварком.

В міській раді Ярослава засідають люди, що мандат виконують без вибору 9 літ, а деякі навіть по 20 років. Виборів не розписується і так батьки міста, здається, вічно будуть правити Ярославом.

Власти замість розписати вибори, хочуть обдарувати населеннє суроґатом, прибічною радою, зложеною очевидно з тихсамих старих членів маґістратської кліки. Безголовє слідно на кождому кроці.

СТАНИСЛАВІВ.

Ще про школу на Гірці. — Арештованнє Рибчука. — Модерні тортури.

Краєва шкільна рада прислала дозвіл на отвореннє української народньої школи на Гірці. Дозвіл прийшов в сам час. Якраз управа школи порозміщувала діти по инших школах, лавки та увесь свій інвентар зложила на складі, а до школи спровадився новий чиншівник. Хоч зарядженнє старости було безправне, але свою ціль осягнуло вповні.

Цілий Станиславів є поружений голосними, паскарськими апровізаційними скандалами, у які вмішані високо поставлені матадори. „Кресовєц" вичислює два такі імена Ульбріха та Лісовского, про инші на разі мовчить, бо мабуть ще не надто скомпромітовані. На разі вийшла на яву тільки продажа 40 вагонів збіжа, призначеного на засів, в руки паскарів.

Часописи принесли були вістку про арештованнє б. українського команданта військової поліції в Станиславові Рибчука, який мав на фальшивий пашпорт переїздити до Женеви. На ділі було воно так, що Рибчук переїздив як член українського міністерства фінансів разом з усім персоналом сього міністерства за виразним дозволом і запорукою безпечности зі сторони польського уряду. В Гусятині пізнав його якийсь патріотичний зелізничник і на його жаданнє Рибчука арештовано і перевезено в Станиславів.

Тут примінено до нього зовсім виїмкові міри. Не вільно йому навіть з родиною бачитися, не вільно для нього донести харчу ні біля, навіть коца не дозволено йому передати. Спати мусить на голій причі, мов на драбині. Ніякі заходи й прошення не помагають. Щоби навіть припадково не полекшити його долі, заборонено було горожанському комітетови нести поміч також і иншим арештованим. Про инші знущання навіть нема що й говорити. Чи Рибчук довго видержить такий стан, годі сумніватися.

Листопадова річниця.

В річницю листопадових протижидівських погромів відбулися 16. грудня 1919 р. святочні богослуження у всіх львівських синагогах. Всюди було богато людий, кождий в свойому німому болю виглядав як статуя. Безмежна тишина, тільки чути голос рабіна, а від часу до часу тихий плач жінок. Число „Хвил-і" з 17. грудня вийшло в жалібному виді. Вступна стаття посвячена нещасним жертвам та уміщені також їх імена в числі 62 людий в жалібній обвідці.

Поворот полонених Українців.

В Бавцені, в Німеччині, готовий до відізду великий транспорт наших полонених в числі 1000 людий. З тим транспортом виїздить теж 93 Зальцведельців. Із Гамельна виїхало на Україну 495 полонених. — („Шлях").

З УКРАЇНИ.

Павленко командантом української армії.

Команду над придніпрянською армією мав обняти отаман Павленко. Шефом штабу є полк. Мишковський. (Мишковський має бути Поляком).

Де Петлюра?

З Букарешту доносять: Всупереч всяким поголоскам і донесенням, що Петлюра схоронив ся до Польщі чи до Румунії, треба ствердити, що він і дальше в Староконстантинові, окружений горсткою найвірніщих. Він числить на те, що Денікін під напором большевиків уступає на цілім фронті, отже мусіти-ме уступити й із українського фронту. Колиб ся евентуальність наступила, армія Петлюри могла би тоді заняти часть України, обсаджену Денікіном.

З Варшави знов доносять з авторитетних кругів, що Петлюра в столиці Польщі. Сими днями має він відбути конференцію з Пілсудским.

Смерть міністра Петрова.

В часі евакуації Камінця дістався в руки військ Денікіна український міністер війни Петрів. Денкінці розстріляли його.

Петлюра творить новий уряд.

На підставі інформацій газети „Курєр Польскі" отаман Петлюра, який тепер находиться у Варшаві, орґанізує новий уряд Української Републики. Буде се кабінет фаховий, коаліційний, з перевагою умірковавих членів і резидувати-ме в Каменці Подільськім.

Місія Українського Червоного Хреста у Львові.

Львівський дневник „Вперед" з 17. грудня 1919, пише: Від кількох днів перебуває у Львові в переїзді з Варшави Місія Українського Червоного Хреста. В склад місії входять громадянки: Русова, дві Черняхівські і проф. Черняхівський.

Місія звиділа львівські арешти, в яких находяться українські полонені і інтерновані.

Місія сьогодня відїздить зі Львова.

Денікін признає Східну Галичину Польщі.

Місія ґенерала Денікіна, яка перебуває у Варшаві, заявила, що Денікін годиться в цілости на жадання Польщі щодо східних границь і щодо східної Галичини.

З ПОЛЬЩІ.

Склад нового кабінету.

Начальник польської держави затвердив такий склад нового кабінету: премієр: Леопольд Скульскі, внутрішні справи: Ст. Войтіховскі, військові справи: Йосиф Лесневскі, скарб: Владислав Ґрабскі, справедливість: Іван Гебдзиньскі, віроісповіданнє і просвіта: Т. Лопушаньскі, промисл і торговля: А. Ольшевскі, рільництво: др. Ф. Бардель, зелізниця: др. К. Бартель, почта і телеграф: Л. Толлочко, публичні роботи: А. Кендзьор, апровізація: С. Слівіньскі, праця: Е. Пепловскі, міністер для пруської дільниці: С. Сейда. — Инші теки поки що необсаджені.

Порозуміннє в справі земельної реформи.

З Варшави доносять, що клюб людовий порозумівся з обєднаним нар. клюбом в справі земельної реформи. Буде примінена устава з д. 10. липня, а саме: 1. На протяг найблизших літ виселення і парцеляції в перелюднених і промислових околицях обійме простори 60 до 180 гектарів. 2. З парцельованих просторів буде устроєно 60 проц. 12 гектарових господарств, решту менших.

ПРОТИ ЖОРСТОКОСТИЙ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ.

В листопаді 1919 р. вийшла в Парижі накладом редакції „L'Humanite" нова книжка світового французького письменника Роляна під наголовком „Precurseurs" (Предтечі).

В сій книжці яркими словами пятнує Ролян жорстокости сучасної культури і сучасних вожів. За мало місця в часописи, щоби основніще обговорити сю інтересну книжку. Тому обмежимося до кількох її сторінок, написаних в задушний день 1919 р.

Злочини, довершені в часі світової війни, — кличе автор — зворушили до глибини уми західно-европейських суспільностий. Страждання Бельгії, Сербії і инших країн, по яких перейшла нога наїзника, ніколи не будуть забуті. А прецінь европейська культура вже більше ніж половину століття довершує або годиться на довершування беззаконностий, проти яких бунтуємося тому, що ми є їх жертвами.

Згадаймо хочби страшні звірства у Вірменії в 1894 — 1896 р., нечувані страждання народів, видаваних на потаху кольоніяльних експедицій, нелюдські знущання в Дамараленд і Конго. Чи культурний чоловік може подумати, не червоніючи зі сорому, про масакри в Манджурії і про китайську виправу з 1900 — 1901 р., з нагоди якої цісар Вільгельм давав своїм жовнірам за взір Атилю? Яку поміч подав захід переслідуваним расам східної Европи: Жидам і Фінляндцям, або народам, які бажають відродитися? Шістьдесять літ бореться за визволеннє затроюваний індійським опієм Китай, а се затроюванє приносить індійській компанії одинайцять міліярдів доходу. Щойно тепер дякуючи пресі публичної опінії, вдалося приневолити індійську компанію зректися сих доходів.

Один місіонар, який працював на Золотому Побережу в Африці, розказував, як Негри поясняють собі білу краску Европейців. „Бог запитав раз Европейця: Що ти зробив зі своїм братом? По тім питанню Европеєць поблід і лишився білим".

„Европейська культура є машиною, яка розширює", сказав у червни на цісарському університеті в Токіо великий Індус Рабіндранат Таґора. Вона поглочує завойовані народи, викорінює й винищує раси, які стають поперек її завойовницьким походам. Є се культура канібалів; давить слабих і збогачується їх коштом; засіває завпість і ненависть; робить перед собою порожнечу. Є се наукова, а не людська культура, а її могучість лежить у тім, що вона всі свої сили зосередковує задля одної цілі: добитися богацтва.

Закриваючи ся патріотизмом, вона не додержує слова, витягає безсоромно свої ґенети сплетені з брехні, здвигає ґіґантичні і монструальні ідоли у храмі, побудованому в честь Зиску, бога, якого вона почитає. Предсказуємо, що се не триває довго".

Домінуючим є факт: „Европа не є свобідна". Голос народів є здавлений. В історії народів ті роки полишаться роками неволі.

Половина Европи поборює другу половину в імя свободи і в наслідок сеї боротьби обі половини Европи зреклися свободи.

Даремно відкликуємося до волі народів. Народи не істнують як особи. Пястук політиканів, череда журналістів, говорять нахабно в імени одної або другої нації. Вони не мають на се права, вони не репрезентують навіть самих себе. Хто може назвати себе представником нації? Хто знає, хто відважився колибудь заглянути в душу народу в часі війни? Ся потвора, зложена з міліярдів стоплених разом ріжнородних, собі противних душ, які реаґують на кожде дітксннє, а прецінь держаться як поли — мішанина всіх інстинктів, усіх мотивів і всіх нісенітниць.

Наша епоха — се невільниця гроша. Всі служать грошеви; люди науки, преса, політики, голови держав.

Іронічний і жорстокий се висказ, що народи завсіди мають над собою правительство, на яке заслугують. Колиби се була правда, ми мусілиби плакати над людством. Одначе се відома річ, що народи, які працюють, не мають спромоги достаточно контролювати людий, котрі ними правлять. Народи, які собою жертвують, вмирають за ідею; одначе ті, які їх жертвують, живуть для інтересу. В консеквенції інтереси живуть довше ніж ідеї. Кожда війна, що довго триває, хочби як була ідеалістична в початках, — опісля стає чимраз більше війною інтересів, „війною для гроша", — як писав Флоберг.

Кілька тисяч упривілейованих з кождої касти і кождої раси, — великих панів і богачів уміють вихіснувати для своїх цілей усі добрі і злі інстинкти людства.

А безталанні народи, вічно обманювані, вічно мучені, котрих ніхто не питає про їх волю, котрі мусять вести війну і довершувати злочини, яких ніколи не бажали, — платять за похибки других.

СИКОФАНТИ.

Війна нанесла богато лиха людям. Знищила вона міліони людських істновань, зруйнувала людське тіло й фізичні сили, знівечила пребогато витворів людської праці й ума. Та сі всі фізичні й матеріяльні добра можуть і мусять відродити ся або відреставрувати. Після якогось протягу часу все піде своїм порядком і по лінії свого розвитку.

Та крім матеріяльного лиха нанесла війна ще моральні шкоди людству, які гірші й небезпечнійші є для людий ніж знівечення матеріяльних вартостий. Всім є звісна шкідливість хочби паскарства, неохота до праці і т. п. Але може найбільшим злом, яке принесла зі собою війна, се є сикофантство.

Сикофант, грецьке слово, означає: донощик. В старинній Греції сикофантство було народньою душевною недугою, яка зломила праві й героїчні характери старинних Греків і, будучи причиною упадку народу, принесла вкінці грецьку культуру до упадку. Сучасна війна принесла з собою тусаму язву. Уряд і військовість удержували і кормили множество ріжних платних шпіонів і донощиків. З доносу зробили собі люди професію, яка давала їм можність жити й уживати. Крім сих платних, професійних донощиків, зробила війна богато-пребогато другого рода донощиків. Одні з них, користуючи ся доброю своєю опінією в урядових і військових властий, робили доноси на своїх співгорожан з користолюбних мотивів. При помочі доносу про ріжні правдиві або неправдиві злочини, як: зраду, шпіонажу, шкідливість даної особи для армії й держави, обиду маєстату монарха, нації чи релігії, або ріжні злочинні політичні наміри старав ся донощик знищити свого співгорожанина, повести його на шибеницю або в тюрму, щоби загарбати опісля без перешкоди його матеріяльне добро. Другий донощик робить донос, щоби пімстити ся на своїм правдивім, чи мнимім ворогови.

Дуже розповсюднений є т. зв. „патріотичний донос". Патріотичний донощик видить у кождого співгорожанина, який має инший погляд на якусь суспільну чи політичну справу, або який бореся за сю справу, ворога й зрадника свого народу й держави та доносить властям про всяку найменьшу дрібницю. Необережне слово, незручний жест руки чи тіла, моргнення очима, чи скривленнє лиця, сьміх і плач, радість і біль, інтимна розмова з приятелем або відвідини приятеля, подорож і поворот до другого села чи міста, читаннє якихсь книжок чи часописий, — все те є підозріле для донощика. Він обсервує кождий рух і слово своєї жертви, підглядає його діла, вичитує з його душі найскритші наміри і про все те доносить. Донощик, як трійливий ґаз, втискаєть ся в душу, розум і волю своєї жертви. Вже саме підгляданнє донощика і вдаженнє в душу жертви є для неї невисказаною мукою.

Держаннє все на осторожности, непевність і страх, що вже в найблизшу може мінуту позбавлений буде чоловік свобода, роблять для нього і його окруження життє невиносимим. Нераз навіть саме інтернованнє чи вязненнє видасть ся жертві визволенєм з кігтів донощика.

А власть, а справедливість?! Вони навіть, як би були безсторонні й прихильно застрасні для людности, то все таки вони є — сліпі. Недурно то богиню справедливости представляють з завязаними очима. Тож власть дає і мусить давати послух донощикам і арештувати, або що найменьше зі своєї сторони слідити особу, яку вказав донощик.

В наслідок ріжного рода покликаних і непокликаних донощиків сидять тепер у нас по ріжних таборах і тюрмах десятки тисяч інтернованих і увязнених богато є конфінованих осіб або під поліційним надзором, богато через се пострадало життє, потратило здоровлє і понесло незчисленні матеріяльні й моральні втрати.

А донос все ширить ся, як лявіна. Уряди й суди просто не мають ні сил, ні спромоги, ні часу провірити всі доноси. А тимчасом люди переважно без найменьшої вини гинуть по вязницях. Донос має ще сю лиху сторону, що будить в душі потерпівшого і його рідні та знайомих чувство дізнаної кривди і обиди, а може родить навіть бажаннє відплати. Донос нівечить до тла всяке понятте соціяльного співжиття горожан, убиває охоту до праці. Донос є інструментом найчорнійшої реакції і зацофання людської культури.

Тому всі чесні люди, ціла не здеправована ще суспільність, повинні поборювати донос, як соціяльну пошесть, в імя гуманности і здорових добросусідських відносин між співгорожанами.

(„Вперед").

НЕ-БОЛЯШЕВИЦЬКІ ПАРТІЇ НА КОНҐРЕСІ САВЄТІВ.

Лондонська ґазета „Дейли Гералд" доносить, що на семім конґресі савєтів, котрий отворено в Москві, уперше знов репрезентовані **з дорадним голосом** робітницькі не-большевицькі партії. До сих партий зачислено **меньшевиків, революційно-конституційну партію, Бунд, українську партію „Боротьбистів", українську соціял-революційну партію (лівицю) дисидентів ес-ерів, Поалей-сіон і Лігу максималістів ес-ерів.** Кожда з тих партій могла прислати на конґрес 2 до 3 делеґатів.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КОЛЬОНІЗАЦІЯ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ ВЖЕ РОЗПОЧАТА.

Хоч доля Галичини не порішена ще остаточно: хоч у проєкті статута земельні справи застережені для будучого галицького сойму; хоч загально відомо, що в Східній Галичині більшість мешканців — се земельний пролетаріят, який при земельній реформі в першій мірі треба заспокоїти, з усім тим галицькі пани зовсім не числять ся і, як нас повідомляють, зачали вже парцеляцію двірських обшарів та кольонізацію. **Саме тепер парцелюється більша посілість у селі Дубенці коло місточка Монастириск. в бучацькім повіті. Морг землі продаеться по 3 тисячі корон. Доси спроваджено сюди вже 15 родин зпід Ланьцута, а має бути їх більше. Кудиж має дітись місцевий спролетаризований селянин, що віками зливав своїм потом ті лани та крівавився коло них?** Чи тільки німецькі кольонізаційні закони та комісії були неморальні і варварські, про що стільки читали ми колись в польській пресі, а всякі инші оправдані і заслугують на похвалу? Просимо людий доброї волі подумати над сим і над можливими наслідками сеї акції.

(„Вперед").

ПОЛЯКИ ХОТЯТЬ ЗАГАРБАТИ ГАЛИЦЬКУ УКРАЇНУ ТОРГОМ І ФАЛШОМ.

(З львівського дневника „Вперед", з 17. грудня 1919).

Сучасному населенню Східної Галичини судила доля бути предметом і німим свідком торгів за край і нарід, торгів, яких мало подибується в історії людства. Сі торги принимають просто скандальний вигляд.

В Парижі і Лондоні тайна дипльоматія послугується всіми старими інтучками і кручками, щоби понад головами населення, без його і проти його волі порішити його долю. Частиною европейського континенту торгується як якимось африканським Камеруном, а волю і бажання частини культурного европейського народу не більше цініться й узгляднюється як волю і бажання Зулюсів і Маляйців. Справа тимчасового мандату управи Східною Галичиною, яку хоче повірити побідоносна антанта Польщі, живо нагадує контракти, якими европейські держави при кінці XIX. століття позабирали від Китаю ріжні міста, пристані і краї, ніби титулом найму на 99 літ.

Двайцятьпятьлітна провізорія, яку ухвалила для Східної Галичини антанта, видається польським претендентам короткою; вони хотілиби її продовжити в безконечність, або що найменьше подвоїти. Впрочім, і сама ідея мандату є для них неприємна. Ніякий статут не може вдоволити їх. По їх думці нема чого заходитися з ніякими провізоріями, мандатами, статутами, а найкрасше було би признати цілу Східну Галичину на власть на віки вічні Польщі, до її нічим необмеженої і ніким не контрольованої диспозиції. В тім напрямі ідуть торги польських дипльоматів в Парижі і Лондоні.

А воля населення краю, а проголошене для всіх народів право на самоозначенне?

Се, на думку теперішних польських керманичів, дрібниці, на які не повинно звертатись уваги. Впрочім, Польща заняла край силою оружя. Українське військо розбито і прогнано на чотири вітри, або взято в полон. Український уряд і провідників прогнано з краю, або покутують вони тепер по вязницях. Над краєм і населенням завішено военний стан і воно мусить мовчати, що там не порішено би про його долю. Державам антанти не лишається нїщо инше, як приняти до відома довершений факт.

До сього стремлять теперішні зусилля польських дипльоматів в Парижі і Лондоні.

А тут в краю, що дієтьея?

Ріжні корпорації, комітети союзи, зібрання польської меньшости збираються; закладають протести проти статута; висилають телеграми до всіх і вся; плачуть на кривду; грозять. Притім польська меньшість побить міну, наче то вона у Східній Галичині становить більшість і представляється, що вона репрезентує і говорить від імени цілого населення. Зистарчить, як збереться кілька або кількадесять осіб з якімось місті, чи місточку, а вже сей збір узурпує собі право промевляти від імени цілого населення і висилати депеші з протестами проти мандату, статута, провізорії.

Коли українська преса критично осуджує дипльоматію і надуживанне загальної опінії, то польські претенденти до Східної Галичини почали видавати власний часопис в українській мові, а опісля другі польські часописи передруковують на своїх сторінках свої власні помисли, подаючи, що се вислів української публичної опінії.

Взагалі, фабрикація пофалшованої публичної опінії ніде не осягнула таких розмірів як у Східній Галичині.

Торги в Парижі і Лондоні, фабрикація публичної опінії в краю і заграницею, отсе інструменти, якими старається теперішня польська дипльоматія прилучити Східну Галичину на все до Польщі.

Такі способи розвязки національних і територіяльних справ ми вважаемо неморальними. Вони можуть мати на якийсь час успіх, одначе ніколи не можуть бути кріпкою підвалиною міжнародних взаїмних відносин.

НА РОЗПУТТЮ.

Получені комісії польського сойму, а саме комісії заграничних і військових справ, занимаються тепер питанням польської політики на Сході, а передвсім відношенням Польщі до Росії і народів, які відмежовують Польщу від Московщини. Погляди на будучий напрям польської політики є поділені. Реакційні польські круги з Грабским на чолі домагаються співділання Польщі при відбудові великої Росії, з якою хочуть заключити союз. Для сих реакційних кругів народи український, білоруський, литовський, латишський і естонський — не істнують; є вони фікцією, чимсь нереальним, з чим Польща не повинна числитися. Використавши загальну повоєнну революційну заверуху на сході Европи, заняла Польща військовою силою великі простори сих „фікційних" народів і тепер реакційні круги Польщі докладають усіх зусиль, щоби сі землі задержати на віки при Польщі. Сі польські круги думають, що нова велика Росія згодиться на се, вдоволяючися заняттєм другої східної частини земель „фікційного" українського, білоруського і литовського народу. Реакційні польські круги не хочуть узгляднити при сім двох обставин, а саме: 1) що український, білоруський і литовський народ зовсім не вважають себе за якусь „фікційну" мару, але за живі народи, за реальну енергічну силу, яка тепер спротивляється і на будуче буде спротивлятися всякому поневоленню і уярмленню; 2) що будівничі нової великої Росії завсіди уважали, уважають і будуть уважати український і білоруський народи не якоюсь фікцією, але частиною „руського" народу. Нова велика Росія все буде стреміти, щоби сі частини „руського" народу прилучити до російської держави.

На случай, якби новій Росії і реакційній Польщі удалося на разі знівечити змагання до независимого державного життя українського, литовського, білоруського, латишського і естонського народу і поділити між себе їх землі, та на підставі сего поділу заключити союз між Польщею і Росією, то таке порішеннє справи не булоби тривалим, бо поневолені й поділені народи ніколи не погодилисяби з сим станом річний, а по друге нова велика Росія все стреміти буде до відібрання Польщі непольських земель.

В сей спосіб „фікція" перестає бути „фікцією", а обстоюваннє при ній деяких польських кругів булоби лише доказом сфіксовання думок деяких польських політиків. Ми одначе не хочемо думати, щоби в польській політиці рішали ненормальні духом люди. Польські реакціонери зовсім не є сфіксовані. „Фікцію" видвигають вони лише для замаскования своїх заборчих, імперіялістичних намірів і яко інструмент пропаганди за знівеченнем українського, білоруського й литовського народу.

З сего докладно вдають собі справи польські соціялісти й поступовці. Вони признають яко щось реального український, білоруський і литовський народ, признають за ними право на независиме державне життє і хочуть заключити з сими новими державами союз для спільної оборони перед московською заборчістю.

Між польськими реакціонерами і поступовцями ідуть тепер змагання, як Польща має уладнати свою східну політику. Події на сході Европи приневолюють Польщу до заняття рішучого становища в східнім питанню. Польща мусить рішитися пійти в один або другий бік...

(„Вперед").

НА ТЕМУ МОРАЛІ.

Муринська мораль.

Один місіонар прийшов раз до одного муринського села, яке хотів навернути на християнську віру. Місіонаря заведено до шатра муринського королика. Між обома началася розмова на тему віри й моралі. Місіонар запитав королика, що він уважає добром. Муринський король відповів: „Добром є, як я зі своїми войовниками нападу на вороже село, повбиваю ворожих войовників, заберу відтам всі жінки яко невільниці, заберу весь скот, оружє і всі инші запаси ворога. Се є добре". — „А що є зле?" — запитав місіонар. — „Зле є, як такесаме зробить мені мій сусід".

Ліквідація кольонізаційної комісії.

В Познанщині зліквідовано пруську кольонізаційну комісію. Маєтности сеї комісії в Познанщині, які пруський уряд призначив до парцеляції між німецьких кольоністів, розпарцельовується між польських селян. Зазначуємо, що пруська познанська кольонізаційна комісія була найбільше зненавидженою інституцією для Поляків. Тепер є вони в тім приємнім положенню, що можуть її зліквідувати. Та рівночасно з тим плянують польські політики польську кольонізацію на українських, білоруських і литовських землях.

(„Вперед").

РЕКОРДОВИЙ ЗВІТ УКРАЇНСЬКОГО НАР. СОЮЗА
за місяць грудень 1919 р.

НОВОПРИСТУПИВШІ ВІДДІЛИ:

Товариство „Михаїла Грушевського" в Нюарку, Н. Дж.

В. 219. Модровський Андрій, Стахура Гринько, Гарасимишин Михайло, Модровський Іван, Заморський Роман, Стецький Данило.

Товариство „Українська Січ" в Томастон, Конн.

В. 222. Крижановський Іван, Комарницький Ігнац, Ярема Петро, Куйбіда Яким, Синюк Андрій, Хлопусь Михайло, Пастернак Михайло.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ:

В. 1. Войтович Теодор.
В. 6. Фидрик Анна.
В. 9. Болкович Марія.
В. 16. Порубалюк Іван, Гнилишин Дмитро, Орловський Маріян.
В. 18. Пушчик Анна.
В. 21. Мільчановський Михайло.
В. 28. Цанайка Николай.
В. 35. Цегелик Іван.
В. 36. Василишин Катерина.
В. 38. Цабаль Петро, Намісняк Василь, Намісняк Іван (м.).
В. 42. Фалинський Михайло.
В. 48. Дуць Дмитро, Фітяк Петро.
В. 53. Маланяк Іван.
В. 55. Михийов Стефан.
В. 56. Тихоневич Тимко, Чайка Дмитро.
В. 58. Кит Іван.
В. 59. Дюк Павло, Бойко Параска.
В. 63. Пельц Василь, Луковська Берта, Іваннишик Анна.
В. 75. Михалюк Анна, Комаринська Розалія.
В. 76. Скалецький Семен.
В. 86. Сагайда Юстина, Нишевич Николай.
В. 87. Мицьо Василь, Купер Андрій.
В. 94. Заверуха Зофія, Диць Максим.
В. 95. Васильчак Настя.
В. 96. Гавриляк Анна, Підганяк Григорій.
В. 103. Гіль Іван.
В. 108. Онисик Дмитро.
В. 119. Ярема Йозефа.
В. 120. Ятчишин Василь, Пудик Анна, Сенько Іван, Ятчишин Анна, Антонік Текля, Ятчишин Ева.
В. 147. Шурин Володимир.
В. 155. Сисин Михайло.
В. 157. Кузан Франко.
В. 162. Соколовський Яков.
В. 163. Дуда Іван, Червінка Павло.
В. 165. Гнат Михайло, Біляс Іван.
В. 179. Голик Йосиф, Рапко Іван, Пашко Михайло, Мілер Теренти, Тиндик Іван, Бартиш Михайло, Козак Михайло, Андибур Ілько.
В. 162. Пипюк Михайло, Павлів Йосиф.
В. 196. Васько Франко, Лучка Ева, Марусин Пелягія.
В. 197. Крупяк Михайло, Павлов Марта.
В. 202. Бігуняк Марія.
В. 203. Ковальська Текля.
В. 206. Матвіїв Динис, Ірза Йосиф.
В. 216. Шпорлук Олена.
В. 218. Ярема Іван.
В. 223. Сміт Петро, Котлярчик Михайло, Русенко Григорій, Конюх Олена, Стебелинський Семен.
В. 233. Комарницький Михайло.
В. 237. Левчишин Анастазія, Камінська Марія.
В. 251. Гопко Матій.
В. 276. Вітов Іван.
В. 282. Кіндрат Панько, Каменюк Ілько.
В. 283. Олійник Олекса, Зановяк Семен.
В. 295. Сливчак Катерина, Гурин Теодор, Гурин Ілько, Кудера Олекса.
В. 296. Майнош Іван.
В. 316. Семеґен Теодор, Заблоцький Лука.
В. 317. Кіянка Маґдалина, Ляльчук Іван, Беднар Марія, Лялчук Марія.
В. 323. Ворончак Павло, Яремко Дмитро.
В. 330. Окрепка Марія.
В. 336. Іваночко Андрій.
В. 370. Ліпцан Анастазія, Ліпцан Атаназій.
В. 381. Безупка Олекса, Іванушка Дмитро.
В. 384. Ґалиш Лукаш, Остафій Петро.
В. 388. Сопко Іван.

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИНЯТІ.

В. 3. Пелещак Семен.
В. 4. Ріжко Тимко.
В. 24. Сеньків Федор.
В. 37. Цимбаляк Євдокія.
В. 57. Лісовський Антін, Перналь Фелікс.
В. 70. о. Іван Волощук.
В. 96. Рудик Николай.
В. 101. Миго Олекса.
В. 104. Шкапій Григорій.
В. 109. Шепиляк Онуфрій, Равлюк Михайло.
В. 112. Реклінська Марія.
В. 114. Нестор Іван.
В. 117. Смолій Михайло, Лотоцький Еміль.
В. 130. Кицька Теодор, Кицька Евдокія.
В. 133. Романчич Андрій, Чорномаз Володимир, Байовський Михайло, Байовський Андрій, Якимів Дмитро.
В. 135. Гриньків Онуфрій, Гриньків Александра.
В. 136. Павлик Василь.
В. 142. Гашко Владислав.
В. 144. Фурек Анна.
В. 151. Цюрко Катерина.
В. 156. Януш Олекса.
В. 164. Ґелетій Петро, Кіяк Іван, Кіяк Катерина.
В. 179. Броницький Микола.
В. 183. Дубей Теодор, Малярський Іван, Поточняк Василь.
В. 201. Березінський Ципріян.
В. 218. Скарбінський Теодор, Сокіл Петро, Сиротяк Андрій.
В. 235. Кролицький Франко, Кролицька Юлія.
В. 237. Коцюбан Филип, Кацюбан Розалія.
В. 251. Міґас Антін, Карась Михайло.
В. 270. Нестор Михайло.
В. 274. Кіхтан Синьків Луць, Максимів Іван, Полянський Михайло, Мирдич Іван, Мирдич Михайло, Мирдич Іван, Павелко Михайло, Ґирбіль Стефан.
В. 282. Кучеравий Василь, Олійник Ілько, Литвін Петро, Паньків Іван.
В. 292. Романів Василь, Коваль Текля.
В. 301. Рудий Теодор.
В. 338. Адамів Михайло.
В. 363. Мельник Николай, Журавінський Андрій.
В. 388. Матковський Антін.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ КАРТАМИ (ЛИСТАМИ).

В. 5. Олійник Нестор.
В. 14. Гунька Мих., Горняк Юрко.
В. 49. Вовк Стах.
В. 53. Панашій Матвій.
В. 55. Шандровський Николай.
В. 94 Дячун Йосиф, Мрозовський Йосиф, Машталяр Николай, Машталяр Магдалена, Мрозовська Теодора.
В. 118. Мельник Стефан, Мельник Іван.
В. 120. Сивик Василь, Сивик Марія.
В. 129. Салабай Роман.
В. 131. Ільків Николай, Доманьчук Йосиф.
В. 144. Белей Дмитро.
В. 161. Гриньків Онуфрій, Гриньків Александра.
В. 164. Морикин Катерина.
В. 175. Поливка Яків.
В. 178. Мудрик Йосиф.
В. 187. Будник Павло.
В. 200. Косьців Николай.
В. 204. Опаєц Віктор.
В. 209. Старух Іван.
В. 216. Пишко Анна.
В. 239. Конотопський Йосиф, Ревера Марія.
В. 245. Вольський Андрій.
В. 283. Мацик Теодор.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИКЛЮЧЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 3. Цціла Юрко.
В. 5. Назімяк Михайло, Лазоришин Семен.
В. 20. о. Балог Валентин, Балог Розалія, Шостак Семен, Марухняк Петро, Демянів Семен.
В. 24. Грущак Ілько.
В. 28. Соха Юзефа.
В. 36. Чижецька Марія, Холява Ганка, Гіль Марія, Музичка Катерина, Кравець Анна, Гунчак Анна.
В. 37. Могила Паранька, Василишин Катерина.
В. 38. Цпін Андрій.
В. 41. Дацько Семен.
В. 45. Найда Іван, Зінкер Антін.
В. 46. Угорчак Іван.
В. 47. Ведиток Іван.
В. 51. Батицький Роман.
В. 54. Бяли Іван, Бяла Марія.
В. 55. Крутий Стефан.
В. 56. Фрей Прокіп, Кмалчанов Єфрем.
В. 58. Олійник Андрій.
В. 59. Павуш Пилип, Ганич Николай.
В. 63. Клементович Павло.
В. 73. Возьний Пилип.
В. 75. Чмир Григорій.
В. 76. Робак Станислав.
В. 77. Ривак Ілько.
В. 80. Капроцький Николай, Войціховський Михайло, Бойко Гавриїл.
В. 89. Цікало Василь.
В. 91. Шпортало Григорій.
В. 102. Нанеський Михайло, Романів Григорій, Магуляк Антін.
В. 103. Яремчук Петро (с. Стефана), Дубецький Марко, Романів Іван, Яремчук Петро, Яремчук Іван, Петричка Николай, Соловій Іван, Стецек Василь, Кильмнік Зофія.
В. 105. Нуджик Іван, Максим Андрій, Максим Семен.
В. 106. Стефанович Іван, Прийма Іван.
В. 108. Корницький Гавриїл, Комарянський Семен.
В. 109. Шумилов Василь.
В. 112. Махуляк Параньна, Тритяк Катерина.
В. 116. Богович Василь.
В. 120. Мицак Іван.
В. 130. Москалюк Семен.
В. 133. Голик Семко, Ткач Текля, Зибик Юрко, Ярмош Феська.
В. 137. Терлецький Іван.
В. 142. Рутковський Атаназій.
В. 143. Ліщинський Іван.
В. 146. Деркач Василь, Гулик Юрко.
В. 147. Колодрубець Стефан.
В. 151. Клемань Катерина.
В. 155. Радецький Николай, Фик Іван, Родак Марія.
В. 156. Лопушинський Мацей.
В. 168. Сеньків Василь.
В. 175. Дуда Стефан, Столяр Вас.
В. 183. Соколик Василь.
В. 188. Корецький Стефан.
В. 189. Марцін Гелена.
В. 192. Гарасимів Андрій.
В. 201. Крупка Ілько.
В. 206. Ставничий Онуфрій, Ґурбель Стефан.
В. 207. Барщевський Володимир, Могільницький Павло.
В. 209. Войнаровський Юрко, Харовська Доміна, Харовський Михайло.
В. 213. Комарницький Михайло.
В. 217. Андрусів Михайло, Белей Іван, Готра Кирило, Кубарич Ілько, Макогон Михайло, Музичка Дмитро, Дубик Андрій.
В. 218. Косопуд Теодор, Маланій Стефан, Сокіл Йосиф (Стефана), Вербюк Петро.
В. 224. Іляшевич Яким.
В. 230. Кулин Михайло, Задольний Василь, Брях Іван, Крупик Іван.
В. 235. Княщик Павліна.
В. 237. Котик Іван, Костира Іван, Ничипор Ілько, Вовк Ілько.
В. 241. Шевчук Андрій, Хомета Гнат.
В. 245. Скалоцький Саверин, Максимів Михайло, Корсак Петро.
В. 255. Булій Васько.
В. 259. Худо Дмитро, Пайда Олекса.
В. 274. Цибаняк Тимко.
В. 282. Бугай Йосиф, Дідуник Николай.
В. 292. Наконечний Теодор.
В. 296. Івахів Лука, Пельчар Максим.
В. 303. Бойчук Василь.
В. 316. Братусь Йосиф.
В. 317. Сворак Семен, Єднак Николай.
В. 324. Крупа Антін, Вишиванюк Іван, Тимчак Павло.
В. 332. Крисовата Анна, Крисоватий Теодозій, Крисоватий Василь.
В. 336. Гальчишак Теодор, Гальчишак Михайло, Олексик Стефан, Даньчук Михайло, Гумницький Михайло, Присташ Іван, Пелех Іван, Піндур Василь.
В. 339. Пищальник Юрко, Хомишинець Николай.
В. 363. Луцишин Іван, Раковіц Пилип.
В. 364. Ковальський Василь, Шийка Микола.
В. 365. Дзядас Іван.
В. 369. Бендза Василь, Закревський Павло, Шишак Николай, Закревська Марія, Клим Михайло, Іванців Іван.
Б. 381. Бойко Андрій, Лисобей Семен.
В. 384. Смолій Павло.
В. 388. Білинський Мильковяч Іван, Білинський Слотидо Антін, Дзюба Стефан, Шуригайло Павло, Гепій Николай, Гримадяк Йосиф.
В. 393. Олійник Антін.
В. 396. Бекиш Петро, Кримський Михайло с. Андрія.
В. 402. Андрейко Михайло.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ КАРТИ (ЛИСТИ).

В. 15. Смаліґа Николай.
В. 20. Стефанюк Петро.
В. 27. Олійник Нестор.
В. 28. Конотопський Йосиф, Ревера Марія.
В. 36. Федьків Гаська.
В. 58. Мацик Теодор.
В. 67. Морозко Іван.
В. 75. Поливка Яків.
В. 80. Сохан Йосиф.
В. 81. Шандровський Николай.
В. 110. Чайковський Іван.
В. 114. Буник Павло.
В. 121. Мудрик Йосиф.
В. 132. Гук Теодор, Гук Марта.
В. 135. Гриньків Онуфрій, Гриньків Александра.
В. 179. Насцьошин Василь.
В. 204. Гунька Михайло, Горняк Юрко.
В. 213. Фітяк Михайло, Фітяк Анна, Чайка Теодор.
В. 217. о. Курило Константин.
В. 248. Литнянчин Йосиф.
В. 263. Фурман Іван.
В. 301. Пишко Анна.
В. 338. Сивик Василь, Сивик Марія.
В. 350. Кошляйчук Ілія.
В. 379. Піндельський Іван, Попадюк Катерина.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ:

В. 1. Цигляр Франко.
В. 55. Бартош Матвій.
В. 110. Бочан Блажей.
В. 123. Садлак Михайло.
В. 380. Михнич Йосиф.
В. 388. Камінський Пателемон.

УВАГА,

котру кождий місцевий урядник і член Українського Народного Союза повинен пильно прочитати і до неї стисло застосувати ся.

Члени, оголошені в рекордовім звіті за місяць грудень 1919 року яко суспендовані або виключені за неплачене місячних вкладок чи з инших причин згідно зі статутом організації коли хотять і на далі бути членами У. Н. Союза, мусять зголосити ся в протягу сего місяця (січня) до своїх відділів і вписати ся наново, заплативши всї свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Як сего не зроблять до кінця січня 1920 року, то в лютім 1920 р. мусять виповнити нові аплікації (просьби о приняте), коли хотять бути членами У. Н. Союза, подібно, як кождий новий кандидат. Ті знов члени, котрі в місяцю грудни 1919 р. взяли переступні листи, а еще досі не зголосили ся до якогось иншого правно істнуючого відділу У. Н. Союза, мають се зробити в місяцю січни 1920 р., бо на другий місяць, т. е. в лютім 1920 року вичеркнеть ся їх з членів організації, а тоді вони можуть бути приняті до У. Н. Союза тільки на підставі нових аплікацій (просьб о приняте).

ЗІСТАВЛЕНЄ.

В місяцю падолисті 1919 р. було членів в У. Н. Союзі	12.436
В місяцю грудни 1919 принято нових членів до У. Н. С.	126
В місяцю грудни 1919 принято наново в члени У. Н. С.	67
В місяцю грудни 1919 принято з переступними листами	33
В місяцю грудни 1919 прийшло з инших кляс посмиртного	12
Разом	12.674
В місяцю грудни 1919 р. суспендовано за неплачене місячних вкладок	178
В місяцю грудни 1919 р. взяло переступні листи (карти)	33
В місяцю грудни 1919 померло	6
В місяцю грудни 1919 відійшло до инших кляс посмертного	12
Разом	229
В місяцю грудни 1919 р. У. Н. Союз числив членів після сімох кляс посмертного	12.445

ПІСЛЯ КЛЯС І СУМИ ОБЕЗПЕЧЕНЯ:

Кляса D $100	6
Кляса A $250	405
Кляса AA $500	4.864
Кляса B $750	289
Кляса C $1000	6.808
Кляса BB $1500	68
Кляса CC $2000	5
Разом	12.445

К. Кирчів, гол. предс. У. Н. С.,
С. Милянович, гол. рек. секр. У.Н.С.

„ДЗЯДЗЬО" ПОМЕР.

(З львівськоог дневника „Вперед").

З нагоди смерти о. Петра Петрицького, про що донесли ми у вчерашному числі „Впереду", дістали ми отсю статейку:

Отвирається сира, передвчасна могила і замикає в своїх безповоротних обіймах одну з найвидатнїйших одиниць нашого народу, одного з перших, твердих і послідовних організаторів сільського люду, його доброго сина.

Ще літом до сірих, холодних, брудних „Бриґідок" привели старенького, як голуб, сивенького священика. Дали його від 2... числа на другім поверсі, яке називалося „плебанією". Примістили між собою нового „зуавакса", зробили місце на його річи і де мігби зложити старенький колочок.

І так полюбили щирою, братньою любовю. Мусів полюбити його кождий, хто пізнав його. Тим більше, хто пізнав його минувшину, хто довідався про причину його арештування. Всі, без ріжниці горнулися до нього, а головно молоді, і „дзядзьом" його прозвали. Назва принялася і в „Бриґідках" ніхто не кликав його інакше. Богатьох не знало навіть правдивого його імени. Для всіх був любеньким, все усьміхненим „дзядзьом". Навіть служба „Бриґідок" так його називала.

А знали всі його, бо довго сидів.

Десять неділь, а весь час без переслухання, все ходив до місцевого суду, до команданта-полковника і все казали, що актів нема в „Бриґідках". Казали, що мабуть в Д. О. Г., відтак, що в суді на Замарстинові, то що.

Аж нараз перед 1. листопада призначили „дзядзя" без всякого, хочби формального, протоколу до транспорту до Стршалкової. Однорічний плютоновий списав евіденційний листок, запакував враз з актами до коверти і чекав лише, щоби відіслати. Завдяки заходам родини у Львові заряджено задержати транспорт. І „дзядзьо" не поїхав.

Тепер зачав налягати на рішенне своєї справи. Та актів все таки не було. Випросив „дзядьо" у полковника позволеннє самому удатися до полевого суду на Замарстинові, щоби вишукати свої акта. Шукали в суді, шукали в прокураторії, але не знайшли, бо їх там не було. Навіть шеф прокураторії дав письменне посвідченнє.

Вернув „дзядзьо" до „Бриґідок", та за два дні захорів.

Дістав горячку невеличку, відтак дістав запаленнє горла, а лежав на місци в своїй келії.

Прийшла місія до „Бриґідок", зайшла до його келії. Завели розпити. „Дзядзьо" оповів, як його не переслухують і як його в блуд впроваджують, як він, старичок, дармо по всіх судах і прокураторіях за актами шукає, а його акта таки в „Бриґідках" лежать у однорічного-плютонового. Полковник і всі з ним не хотіли вірити. Пійшли шукати зі свідками (з інтернованих) і знайшли, як „дзядзьо" сказав.

Але „дзядзьо" вже був хорий.

В неділю, 30. листопада, перевезла його родина до епідемічного шпиталю, а в середу, 3. грудня, віддав духа знеможений горячкою „дзядзьо".

Згинула ще одна жертва „Бриґідок"...

HOW TO HELP PEOPLE IN EUROPE.

New York, Jan. 15.—In contrast with the condition of Europe where scarcity of commodities is causing stress and want, America faces a period of plenty and of continuing activity in industry, according to the prediction of the Committee on Statistics of the Chamber of Commerce of the United States in its regular end-of-the-year review of business and crop conditions.

The review cites "the unexampled strength of the agricultural situation", the prosperous condition of farming communities and states that the manufacturing industry generally has orders in excess of its capacity for production.

On the debit side of the national ledger the only entries are a shortage of fuel, a reduction of winter wheat acreage, which is offset by other crops including corn and oats; poor conditions in soft coal and in copper mining as contrasted with excellent conditions in hard coal and silver mining and oil production.

The prosperous conditions, such as are described by the Chamber of Commerce of the United States, are viewed by competent authorities on international affairs as a message of comfort and good cheer for the countries of Europe who, in this period of reconstruction, are almost as much concerned with American crops and American production as this country itself.

One factor, disturbing to the newborn republics of Europe as well as to the United States, is the emigration of foreign born from America to their home lands. With transportation facilities abroad seriously impaired, with food and supplies of all kinds hard to get, each new arrival adds to the burden which these reborn nations have to bear, it is pointed out.

However praiseworthy the impulse that leads many foreign born to return to their home lands in this formative period, the effect is bound to be bad, for America, according to these authorities, is at present the hope of the world and whatever help America can render is dependent in a large measure upon the labor of its foreign born residents.

Many racial societies have taken this attitude on the subject of emigration. The futility of the foreign born leaving America to help their people abroad is being especially emphasized now that the American Relief Administration European Children's Fund, in co-operation with The Inter-racial Council and accredited relief organizations of the foreign born in the United States, has taken steps to expand relief activities in many countries of Europe.

By taking advantage of the plan of Mr. Hoover's organization foreign born residents here may help their people abroad to an unlimited extent whereas they can give little material assistance by going overseas, due to the scarcity of commodities there, and actually they must add to the difficulties these countries have to face, according to the most enlightened opinion both in America and Europe.

АМЕРИКАНСЬКА ПОМІЧ ДЛЯ ДІТИЙ.

(З львівського дневника „Вперед" з 10. грудня 1919).

Америка й далі не перестає помагати дітворі в европейських краях, знищених війною. Між иншими приобіцяла доставити Польщі значну скількість предметів, що надаються для ужитку дітвори, як одіж, обув і т. п.

Польський уряд наміряє при нагоді наближаючихся свят обдарувати найбіднїщу дітвору. В цїли переведення сеї акції вийшли вже окремі розпорядки, які управильняють спосіб, як має переводитися справу, а які наказують між иншим, що роздача має наступити при помочі повітових і місцевих комітетів. Рішучою волею Америки є, що з сеї акції мають користати діти без ріжниці на національність і віру і в тім напрямі вийшли розпорядки. Ходить лише о переведеннє тих розпорядків в життє, згідно з волею жертводавців, а се вже залежить від місцевих організацій.

Після істнуючих проектів — о скільки вони будуть дійсно переведені, сего на разі сказати не можна — у східній Галичині має бути обділених звиш 102.000 дітий. Коли зважиться убожество українських дітий і процент українського населення у східній Галичині, стає явним, яка скількість має припасти на українську дітвору.

Дотеперішний досвід, зібраний при нагоді всяких американських акцій, поучує, що можна вистаратися о дуже поважні висліди, наколи припильнується справу.

Тут муситься піднести, що богато місцевостий на провінції не звернуло відповідної уваги на справу американської помочі і не вложило тільки енергії, скільки сама справа вимагала. З того вийшла шкода для нас, а користь для инших.

Саме тепер справа святочних дарунків буде предметом нарад істнуючих вже комітетів, евентуально такі комітети по всіх місцевостях будуть основані. До тих комітетів мають в першій мірі належати представники тих інституцій, які занимаються дітворою і молодіжю, управи шкіл, представителі сирітських захистів, захоронок, філій українського краєвого товариства охорони дітий і опіки над молодіжю у Львові, управителі бурс і т. д.

В неділю, 7. грудня 1919, відбулося у великій ратушевій салі у Львові засіданнє представників таких інституцій у Львові, на якім були й представники українських інституцій.

Піднести треба, що львівський комітет має чисто місцевий характер і що справами львівського повіту і инших повітів не буде заниматися і призначені на Львів припаси будуть ужиті у Львові. На инші повіти й місцевости є вже або будуть окремі комітети.

Слідуюче засіданнє у Львові відбудеться в неділю, дня 14. грудня 1919 у великій ратушевій салі о 11. год. перед полуднем, на яке управителі(ки) українських шкіл і представники всіх українських інституцій, що займаються дітворою і молодіжю, є запрошені.

ЕПІДЕМІЯ ПЯТНИСТОГО ТИФУ В ГАЛИЧИНІ.

Львівська час. „Слово Польске" подає, що епідемія пятнистого тифу, яка вже від ряду місяців майже не вигасає в східній Галичині, прибрала тепер більші розміри. В самому Львові поширилася вона дуже значно в останних тижнях, а головними її розсадниками є тепер „бриґідки", поліційні арешти та бараки на Янівській вулиці.

Міська Рада здоровля рішила звести як найенерґічнїщу боротьбу з епідемією, щоби запобічи перед дальшим ширеннем сеї епідемії в нашому місті. Про край годі говорити, бо нема ні тільки лікарів, ні що важніще потрібних ліків та десинфекційних средств.

В ДОМБЮ.

Окрема комісія польського товариства Червоного Хреста з д-ром І. Божимовським на чолі при співучасти представників української місії гром. Русової, Л. Черняхівської, В. Черняхівської а також міністерства військових справ відвідала табор полонених в Домбю. Як доносить, в таборі є около 1800 большевиків і 2000 Українців, переважно з Галичини.—Львівська газета „Слово польське".

„СМУТНОЕ ВРЕМЯ".

„Варшавская Рѣчь" в числі з 5. грудня приносить під повищим наголовком передовицю, в якій пише:

„Збігці, які приїхали з Києва і Одеси, засвідчають, що частину полуднево-західного краю і українські ґубернії обхопив деякий рух. Діяльність добровольчої армії, звернена проти Петлюри, увінчалася успіхом та рівночасно з тим скріпила діяльність „банд" під командою Махна, Зеленого, Соколовський, Анґела і ин. Вони займають міста, грабльять і хутори. Рівнобіжно з ними поступають большевицькі відділи, які скріпилися через полученнє з ними війск Петлюри.

Цілий край находиться в стані замітного ферменту. В протягу одного року н. пр. Київ десять разів зміняв господарів. Вість несеться, що тепер одну частину сього города займають добровольці, а другу повстанці Зеленого. Богато з городів України знаходиться в руках повстанців, які наступають на Одесу.

Очевидно затратилася звязь між деякими відділами добровольчої армії; богато з тих відділів полишені самим собі.

Великі перепони справляють „відроджуючійся Росії" повставші републики й сатрапії по обох боках Кавказу. Відносини в богато з них напружені.

Положеннє на большевицькому фронті не устійчиве. Вісти про велику побіду Денікіна коло Орла не потверджуються.

Не легке також положеннє Колчака, який полишив уже Омск і який має на своїх задах сатрапії Семенова і Хорвата; відмовляючихся далі служити Чехів, і бажаючих відїхати до своєї вітчини Поляків.

Про Юденіча „Варшавская Рѣчь" нічого навіть не згадує.

Сей денікінський часопис стверджує вкінці, що поставлена ціль: „возрождающаяся Россія" завела, бо не потрафила згуртувати коло себе всіх партій.

Мусимо признати слушність „Варшавск-ій Рѣч-і". Положеннє в Московщині, а передівсім на Україні не тільки сумне, але просто траґічне. А виною сьому є безоглядність і просто нерозум тих московських кругів, що за всяку ціну намагаються воскресити труп передвоєнної імперії.

Се неможливе підприняттє їм не вдалося. Вони безпотрібно змарнували не лише Московщину але й Україну.

З ЛИТВИ.

В Ковні відбулася проти-німецька демонстрація. До співучасти запросили Литовці також Поляків. Ті підперли демонтрацію, але застерігли собі, що не сміє вона мати антифранцуського характеру. Виголошено промови литовські й польські. Але на кінець позривано польським ученикам роґатифки і демонстрація прибрала виразний антипольський характер.

НА ПРОДАЖ

ЗАКЛАД ФОТОҐРАФІЧНИЙ з найлучшим приряджeнем, найновіші машини до фотографованя і побільшуваня портретів; приряди до робленя рам, притім є склад патентових медицин і книжок. Той заклад знаходить ся між Українцями як рівнож і иншими Славянами і вже істнує 6 років. Продати мушу з причини браку здоровля. Першеньство має Українець. Голоситись чим скорше до: M. ZABOY, 638 Ridge Avenue, Allentown Pa. 137

ВОЛИНЬ ЗАЧИНАЄ ГОВОРИТИ.

Львівська польська ґазета „Дзєнь" з 28 падолиста м. р. доносить, що на Волині розгорілося повстанне селян під проводом отамана Чабая. Повстанне, зорґанізоване на велику скалю не мало успіхів. Селянські отамани Димко Чайківський і полковник Брукер арештовані. Чайківського відставлено до окружної команди у Львові, а Брукера до полового суду V-тої дивізні в ціли спільного трактування зі справою других отаманів, яких вже придержано.

Ляхи певно поступлять по своїй випробованій рецепті зі всіми нашими народніми героями. Але горе Ляхам, коли прийдеться їм забиратися з нашої землі.

ЛЯЦЬКЕ НАСИЛЛЄ.

До Перемишля приїхав перший транспорт австрійських полонених з Італії. Між полоненими було 400 Українців. Всіх пописових віддано до перегляду військової комісії а здібних відставлено до військових кадр. Між ними також і 100 Українців, переважно селян зі східних повітів—відставлено до військової служби. Вони приміщені в давній Ляндверскасерне при улиці Двоґського, де щоденно відбувають вправи.

Проти сього насилля українські представники інтервенювали у команданта міста Вольґера.

ҐЕНЕРАЛ ДЕНІКІН ПРО СВОЄ ВІДНОШЕННЄ ДО УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ.

Співробітник часописи „Вечернеє Время" мав довшу розмову з Денікіном на ріжні актуальні теми. В сій розмові згадав він і про своє відношенне до української справи.

Осьцо говорив він на сю тему:

„До мене наспівають ріжні жалоби Українців, які обвиняють мене, що я виступаю проти українського національного руху. В дійсности я обмежив діяльність деяких українських орґанізацій, та я не виступаю проти українського народу в цілости. Обмеження показалися конечними з воєнної точки погляду. Вчера, примірoм, одержав я письмо від українських соціяльних демократів, які називають мене узурпатором і обжаловують мене, що я заняв Україну з ціллю прилучити її до Росії.

„Се неправда. Я не політичний діяч і годі мені брати на себе діла, що до мене не належать. Україна була під большевицьким ярмом і я підприняв свій похід, щоби розбити большевиків. Український і руський савет працюють спільно. Борючися проти большевизму в імя свободи руського народу, я не можу й ніхто сего не всилі означити, де кінчить ся український большевизм, а де начинається руський".

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українська Робітнича Трупа

відограє

в Українськім Народнім Домі, 217-219 Іст 6-та улиця, Ню Йорк, Н. Й.

слідуючі штуки:

1) **В середу, 14. січня с. р. СТО ТИСЯЧ,** комедія в 4. діях, К. Карпого.

2) **В суботу, 17. січня с. р. ДУШОГУБИ,** драма в 5. діях, Тогобочного.

3) **В неділю, 18. січня с. р.** нова штука перший раз в Народнім Домі, **БРАТ НА БРАТА,** драма в 5. діях, Грицинського.

В представленях бере участь ціла група, великий хор і знамениті танцюристи.

Початок кождого представлення точно о годині 8.15 вечер. Вступ: $1.00, 75 і 50 цнт. Каса отворена від години 7-мої вечером.

Просить ся о як найчисленнійшу участь — ЗАРЯД. 6-8

NEWARK, N. J.

Заходом тов. „Боян" відограєть ся **в суботу, дня 17. січня 1920 р.** театральне представлене **„ВИХРЕСТ"** в церковній гали при Court St. Початок о годині 8-мій вечер. Штука гарна і підготоване добре, тому повинні явитись на нім наші приятелі гуртовно. 7-8

Лука і Гонората Колодій. Геркімер, 310 Кіно стр., Америка. Дорогий Брате і Сестро відізвіться. Ми здорові. Іван оженився, а є в польськім полоні. Йосиф на Україні. Мата і тато постарілися. Рузя в дома. Здоровлю, родина. Тернопіль, Дороща 42.

DETROIT і HAMTRAMCK, MICH.

Спів. Драм. Тов. І. Котляревського відограє **в неділю, 25. січня 1920 р.** в галі „Укр. Хати", 22 Grayling Ave., Hamtramck, Mich., **„СОКОЛИКИ",** комедія в 4. діях. Родимці! Приходіть, бо се перший раз в Дітройт і околиці. Сьміху до розпуку. Вступ $1.00, 75 і 50 цнт. Початок о годині 7-мій вечером. Режісер Д. А. 8-9

ВІЧА І ЗБОРИ.

ПОКЛИК ДО РОДИМЦІВ З СЕЛА ЗАВАДКА РИМ., ПОВІТУ СЯНІК!

Дорогі Родимці! Як Вам відомо, що по тій сьвітовій війні всі села як не зістали спалені, то зруйновані або оґраблені ворогами нашими. Отже і наше село впало жертвою, бо у нім велась колись в 14-ім і 15-ім році найзавзятійша борба о Дуклянський перехід. Всьо там знищено, що було нам миле, а головно нашу матір церкву, з котрої люта орда забрала навіть дзвони. Саму церков в середині обрабували, а тільки лишили чорні і облерті стіни. Стару школу таксамо обрабували. Нам тепер треба те все відбудувати і обновити, а поневже ми знаємо, що школа се перше місце для народного житя, розвитку народного духа і просьвіти. Просьвіта, се сила, котрої ніхто не всилі знищити. Тож до діла, Родимці, поступаймо солідарно всі разом і не покладаймо надії на кого иншого, бо теперішний уряд не зможе і певно не схоче помочи, як ми самі не поспішимо з тим, щоби придбати готівку, хоч невелику але щиру, для свого рідного села. Тож поможіть, Братя і Сестри, нашим бідакам в старім краю. О сю поміч просить нас теперішний, може ще не всім знаний о. К. Чайковський, котрий є тепер парохом Завадки, о поміч на підтримане нашої церкви і школи. Тому будьте охочі до тої благородної цілі, жертвуйте по змозі на ту ціль, бо кождий знаєте, що та церква в Завадці, нас приняла в то велике товариство Християн, котрого головою є сам Ісус Христос. Тії дзвони, котрі вороги забрали, вони нам звіщали ліпшої долі як ми опускали своє рідне село. Отож у кого, є ще троха віри і духа християнського, певно не відмовить-ся від якоїсь жертви, щоби ми могли всьо обновити, як було давно, і щоби забути ті страшні часи. Жертвуйте по змозі, щоб нашу церков прикрасити. Заплата за се буде від самого Ісуса Христа. В тій справі постараєть ся Комітет в краю о назначене відповідних людий, на котрих руки буде можливо вислати всі зібрані гроші. Кождий жертводавець буде вписаний в книгу в Завадській церкві і ті всі імена будуть вписані і заховані на памятку по вічні часи. Тож до діла, спішіть зі щирими жертвами і засилайте їх до Комітетів. Один комітет є в Гановер, Па., а другий в Джерзи Сіти, Н. Дж.

В склад Гановерського Комітету входять слідуючі члени: В. Балутянський, голова; Г. Озога, секр.; І. Ковела, кас.; І. Хомяк, контрольор.

В склад Джерзисітського Комітету входять слідуючі члени: В. Челак, голова; Т. Заканяч, секр.; Д. Кіцей, кас.; С. Шимун, контрольор. 7-8

Жертви просить ся слати до Комітетів на адреси:

JOHN KOBELA,
139 Philips St., Nanticoke, Pa.

DMYTRO KICEY,
404 St. Pauls Ave., Jersey City, N. J.

ЩО ИНШОГО НА ЗАХІДНИХ МЕЖАХ, А ЩО ИНШОГО НА СХІДНИХ...

(З львівського українського дневника („Нова Рада").

Падеревскі у своїй промові з 12. падолиста с. р., говорячи про заряджeнне плебісциту на Тешиньскім Шлеску, сказав: „В глибокім почуттю відвічальности, **йдучи лише за справедливостю,** мирова конференція орекла, що про державну приналежність так дорогої нам дільниці, рішати буде **воля більшости** її мешканців".

А зараз кілька слів низше, говорячи про Східну Галичину, сказав міністер Падеревскі: „Долї Східної Галичини доси не порішено. Але небезпеки тимчасової полагоди сеї справи ще не усунено. Наша делеґація зробила все, що було в її силі і хотяй ще не осягнула цілі, не тратить надії... **Нема Польщі без Львова.** Не оден Поляк, хотяй тяжко сим діткнений, міг розуміти, що Польщі не віддано в неподільне посідання Ґданська, бо се місто є нині переважно німецьке, але коли над Львовом зависнe **гроза плебісциту,** того ніякий Поляк не зрозуміє і зрозуміти не схоче. (Славно, оплески, голоси: Недопустить!) Говорено вправді, що се земля „русінська", бо на ній мешкають **Русини в переважаючім числі.** Ми сього не перечили і не перечимо, **се земля „русінска".** Але з огляду на число родимої туземної польської людности, з огляду на села і міста польські (?), працею Польщі (?) побудовані, **є се земля заразом польська...** Ми поставили її на ровени цивілізації... І ми би мали виректи ся сеї землї? (Голос: „Ніколи!"...) Заявляю, що договору, який би подібну розвязку (се є провізоричне відданне Польщі) містив у собі ані делеґат Дмовскі, ані я не будемо могли підписати".

Так говорив міністер президент Падеревскі у варшавськім соймі.

Се, що на Шлеску де є (після польських жерем статистичних) Поляків 54.9%, Чехів 27.1%, а Німців 18% — лише справедливе, — тесаме у Східній Галичині, де є Українців 74%, Поляків 12%, нЖидів 13%, а Німців 1%, було би кривдою, якої ніхто навіть не міг би зрозуміти?! Сам же Падеревскі признає, що Східна Галичина, се „русінска" земля, де українська людність є перевэжною більшостю!

Нема і не було на цілім сьвіті доси ані одного Українця, який би не лише публично, але навіть в нутрі своєї душі, в мисли, колинебудь відмовив Полякам права мати свою окрему державу на землях, де переважає польська людність.

Коли давано Полякам Познанщину, де після польських діл статистичних (Krzyzanowski-Kumaniecki Statystyka Polski) є Поляків 61.5%, а Німців (дійсно) аж 38.4%, — і се без ніякого плебісциту і ніякого торгу і вагання, — нікому з Українців навіть на гадку не прийшло, що се Полякам не належить ся. Аргументи Німців, що (як се дійсно було і як се признають всі польські патріоти) Німці вложили там тільки цивілізаційної праці і так високо, дуже високо, піднесли сей край — і їх там є так богато, — ті всі аргументи не могли нікого переконати, що сей край не належить ся Полякам, бож се мимо всего польська земля і Поляки становлять там більшість людности.

Коли в Реґенції Ольштинській (в т. зв. Княжівських Прусах, східних) — в якій є Поляків 49.3%, а Німців аж 40%, а також в Реґенції Опольській (на Горішнім Шлеску) де є Поляків 57% а Німців аж 40%, і хоч 600 літ належить сей край до Німеччини і Поляки там се лиш убогі селяни і робітники, заряджено плебісцит (в хосен Поляків), нікому, як широка ціла Україна — не прийшло навіть на думку квестіонувати справедливість того зарядження. Таксамо і щодо Тешиньского Шлеска. Не дивувало се Поляків, коли їм признано навіть без плебісциту деякі частини західних Прус (лівобіч Висли) з доступом до моря, де є німецької людности більше ніж польської.

Все те було в порядку і на місци, ще навіть іритувались, що не признаєть ся їм всіх згаданих земель без ніякого плебісциту.

Колиж розходить ся о східні межі, де є Українці в так переважаючій більшости (у Східній Галичині 74% Українців, а навіть після польських урядових жерел (д-р Бузек) 65% греко-католиків а 21 усіх римо-католиків; а на Волині усіх Поляків 6 (шість) процент; на Поділю два процент, а в деяких повітах анектованих до Польщі (в Городненщині) і т. д. не більше як два або й лише оден процент Поляків), — то тут навіть не сьміє ть ся допустити гадки про плебісцит, бо се була би кривда і несправедливість, якої „ніякий Поляк не стерпів би".

Як все те погодити зі здоровим розумом і льоґікою, дійсно тяжко вгадати.

А чейже якесь опамятанне і розвага повинна би вже раз наступити, бож вічно війна не може тривати і час би, щоби оба сусідні народи, кождий на своїй рідній території, взялись до спокійної цивілізаційної праці у себе.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошеня женитьби не приймаєсь).

ДО КРАЮ! Хто хоче працювати на кораблі кілька годин денно при легкім занятю, нехай звернеть ся до: GREENWICH LABOR AGENCY, 129 Greenwich Street, New York, N. Y. 124—

Пошукую свого брата **ФЕДЯ МЕЛЬНИКА,** з села Мізонь, повіт Долина, Галичина. Перед роком перебував в Пенсильванії. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: JOHN MELNYK, 89 Bay Way, Elizabeth, N. J. 6-11

Пошукую **ВАСИЛЯ СКІП,** з села Остобіж, Галичина. Перед двома роками був в Клівленд, Огайо. Хтоби о нім знав, або він сам, прошу зголоситись до: АНДРЕЙ КОРНИЛО, 92 Dey St., Jersey City, N. J. 8-10

Пошукую своїх братів **ГРИГОРІЯ і МИХАЙЛА КАРАВАНА.** Григорій має перебувати в Дітройт, Міш., а Михайло в Ст. Луіс, Міз. Хтоби про них знав або вони самі зволять зголосити ся до: ALEX KARAWAN, 12 No. Fourth St., Easton, Pa. 8-10

Пошукую **ОЛЕКСУ ЧОРНІЯ,** з села Коссів, повіт Чортків, Галичина. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: MIKE ZADOROZNY, Box 1214, Libbey O. S. G. Co., Charleston, W. Va. 6-8

Пошукую **ПЕТРА ПИСЬМЕННОГО,** з села Коссів, повіт Чортків, Галичина. Перебував в Ютіка, Н. Й. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: MIKE ZADOROZNY, Box 1214, Libbey O. S. G. Co., Charleston, W. Va. 6-8

Пошукую свою краянку **МАРІЮ БАРТКОВУ-ПОМОРЯНСЬКУ,** з Копичаниць, повіт Гусятин, Галичина. Має перебувати в Ню Йорку. Хтоби про неї знав, або вона сама, зволить зголосити ся до: MARIA GONDZ, 6613 Marietta St., Pittsburgh, Pa. 7-9

Пошукую свого швагра **ІВАНА ГАВРИЛІВ,** з села Бортники, пов. Товмач, Галичина. Перед кількома роками перебував в Монтреалі, Канада. Хтоби про него знав або він сам зволить зголосити ся до: KIRYLO KLYKAYLO, 767 McKinstry, Detroit, Mich. 7-9

Пошукую брата **АНТОШКА ЯБЛОНСЬКОГО,** з села Ворелиць, повіт Ліско, Галичина. Хтоби про него знав або він сам зволить зголосити ся до: MICHAEL YABLONSKI, 13 Pine St., Carnegie, Pa. 7-9

Пошукую **ЮЗЯ ГОРИН,** сина Юрка Горин, з Бурштина, повіт Рогатин, Галичина. Зволить зголосити ся до матери: YAWDOKIA HORYN, 131 Thomkins St., Stapleton, N. Y. 7-8

Де є мій знакомий **АНДРЕЙ БІГАН?** Перед роком перебував в Віннепеґу, Канада. Він походить з села Річки, повіт Рава Руська, Галичина. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: LUC SALITRIW, 911 Auston Ave., Albion, Mich. 7-9

Хто знає де є мій швагер **МИКОЛА ШУМАНСЬКИЙ** з Вибранівки, повіт Бібрка, Галичина. Замешкалий в Глібовичах Великих. Хтоби про него знав або він сам зволить зголосити ся до: ANASTAZIA STROCKA (замужна Чорний), 74 Cicotte Ave., Detroit, Mich. 7-9

ПОТРЕБА хлопців понад 16 літ, до науки тапіцерованя діточих візків. Стала і чиста робота. Голоситись до: JERSEY CITY GO-CART CO., 354 Mercer St., Jersey City, N. J. 7-9

СЕНЯ СОЛОМОВСЬКОГО, з Лобші, повіт Рогатин, Галичина, пошукує її тато. Зволить зголосити ся до: STEPHEN SOLOMOWSKI, 131 Thomkins St., Stapleton, N. Y. 7-8

КОСМА ДІДУХ з Ньюарку зволить подати до адміністрації „Свободи" свою теперішну адресу.

ПОТРЕБА мужеського кравця до помочи при костумерській роботі. Стала праця. Платня від $30 і висше на тиждень. A. PASICHNYK, 513 E. 16th St., New York, N. Y. 8-10

ПОТРЕБА ДІВЧАТ до завиваня пакунків. Добра платня. Стале заняте. Голоситись до: HOLLAND BUTTERINE COMPANY, Bay St., corner Provost St., Jersey City, N. J. 2-14

ПОРТЕР, самотний або жонатий, бездітний, потрібний сейчас. Жадаєсь добрі поручаючі письма. Голоситись до: DAY NURSERY DAUGHTERS OF ISRAEL, 220 East Fifth Street, New York City. 7-9

Пошукую в дуже важній справі свого товариша **АФТАНАСА ГОРЯЧОГО,** з села Колоколин, пов. Рогатин. Хтоби о нім знав або він сам, прошу голоситись до: PAUL DMYTRIW, c/o Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 7-9

СТАРОКРАЄВА ПЕРЕПИСКА.

(Передрук з часописи „Вперед", на просьбу редакції).

О. ФРАНЦ і СТЕФАНІЯ НАЗАРЕВИЧІ. Чи Ви ще в Валявцях? Ми тут нічого не знаємо що з Вами діється від початку війни. Пишіть на адресу: REV. V. ULANYTZKY, 240 Centre St., Nanticoke, Pa. 8-10

ПЕКАРНЯ НА ПРОДАЖ

з браку здоровля властителя, зі всіми приладами. Рент $30, оборот тижневий понад $1.000. Памятайте, що на хлібі є половина зарібку. Пишіть до: 7-14

А. ФИЛИПЧАК,
BOX 21, ROME, N. Y.

АМЕРИКАНСЬКІ Й КАНАДІЙСЬКІ ВІСТИ.

Зелізничники грозять страйком.

Машиністи на американських зелізницях і в зелізничих варстатах загрозили, що коли парлямент прийме проєкт сенатора Кумінса, аби на зелізницях заборонити страйки, вони перші вийдуть на ґенеральний страйк і остануть доти, доки ся ухвала не буде уневажнена, чи то президентом чи парляментом.

Колиб до такого страйку прийшло, то в нім взялоб участь найменьше 200.000 робітників, які належать до союза машиністів. Вони, ті робітники, числять в такім разі також на поміч инших зелізничих робітників, котрих є також кількасот тисяч.

Однак робітничі провідники сподіваються, що до ухвали такого закона не прийде, тим більше, що Американська Федерація Праці, в якій гуртують ся инші робітничі союзи, заявила устами свого президента Ґомперса, що парлямент — ухваливши такий закон — свідомо спровокувавби льояльних горожан-робітників стати законними проступниками. Робітники не моглиб погодитися, щоби їм відбирати право страйку. одиноке законне оружє в їх боротьбі за красшу долю.

Арештують цукрових визискувачів; кілько буде коштувати цукор?

Цукрова рафінерія в Ню Йорку оповіщає, що новий цукор вона буде продавати гуртовим купцям не по більше, як 14 центів за фунт, аби дрібні купці могли продавати консументам фунт цукру за найвисшу ціну 17 центів. Заряд сеї рафінерії каже, що цукрова кріза полягає в тім, що рафінеріям забракло сирівця. Приміром на шість заводів нюйоркської рафінерії є в руху лише одна, а всі решта стоять. Тепер надходять перші транспорти сирівця і заводи будуть поволи йти в рух. Нюйорська рафінерія мала нагоду навязати добрі контракти з заграничними купцями, але відмовила пропозиції, хотячи найперше своєю продукцією обслужити домашні потреби. Опісля аж, як буде надвишка цукру, вона буде могла дати цукор на експорт.

В Шікаґо арештовано і узнано винними сімох гуртових купців цукру, що в часі теперішної цукрової кризи визискували населенне в той спосіб, що продавали фунт цукру дрібним купцям по ціні від 15 до 25 центів, підчас коли найвисша ціна мала виносити від 10 до 12 центів за фунт при гуртовій продажи. Арештованими є: Кароль Кельчевскі. Альфонс Здроєвскі, Абрам Мінкус. Генри Міллер, Йосиф Кац, Самуїл Суркін, Мандель Портной.

Хочуть закона проти линчів.

Сенатор Куртіс, републиканин з Канзас, домагається, аби парлямент ухвалив федеральний закон про заборону линчів і расових погромів. Федеральний закон безуслівно мавби карати смертю всіх осіб, узнаних виновниками смерти особи, котра впала жертвою линчу, або осіб, котрі впали жертвою заворушень.

Сирітські гроші будуть задержані аж до укінчення війни.

Всі ті гроші, які леґальною процедурою у Злучених Державах є призначені для ворогів Злучених Держав, мають бути задержані правительством Злучених Держав аж до укінчення війни. Так порішив найвисщий суд державний, котрий недавно розбирав скаргу на опікуна ворожого майна. Правительство забрало з кас чужинецьких орґанізацій много гроший, призначених в спадку для горожан або підданих тих держав, що находяться на воєнній стопі зі Злученими Державами. Неодній голодній родині в Европі, що стратила в Америці свого батька або брата або сина, придалибся тепер ті гроші, однак орґанізації не можуть вислати тепер тих гроший, бо їх держить правительство через се, що Злучені Держави ще не покінчили формально війни.

Незаконно роджені діти в Америці.

Які права дають закони Злучених Держав дітям, уродженим поза подружем? Яку одвічальність приймає супроти них держава? Чи вкладає вона на батька обовязок їх виховання і піддержки в життю? Чи дитина має право до батьківського імени? Чи по закону вона признається законно рожденою, коли батько і мати потім поберуться? Відповідь на ті питання про законні повинности батька і держави супроти дітий уроджених поза подружем подає послідний випуск бюлетина Дитячого Бюра Департаменту Праці.

Старе англійське звичаєве право, яке ще й доси не змінене в цілости в Англії і деяких частях Злучених Держав, дивиться на дитину незамужної матери як на „дитину нічию". По закону дитина не вважається своєю навіть рідній матери. Одначе деякі американські стейти замінили те старе звичаєве право новими постановами, більш корисними для дитини. Найдальше йде закон Норт Дакоти з 1917 року, котрий постановляє, що кожда дитина є законною дитиною своїх природних батьків. В тімсамім році ухвалено в Мінесоті закон, який старається запевнити дітям уродженим не з подружених батьків „по змозі тусаму опіку, піддержку і вихованнє", яку вони малиб, як би уродилися в законнім подружу. Окрема стейтова комісія є офіціяльними опікунами дитини і має охороняти її інтереси.

Законні постанови про удержанне дитини не вистарчають мало не у всіх стейтах. Дуже часто батько мусить платити замало і звичайно закоротко, часом лиш до 10 або 12 року життя дитини. В однім стейті обовязаний заплатити лиш один раз 50 долярів, в иншім лиш 90 долярів, за три роки. Найбільша плата, яку приписує стейт, є 2.750 долярів за 18 літ.

Нещасні пригоди в пенсильванійськім промислі.

Департамент Праці і Промислу стейту Пенсильванія видав окремий том свого бюлетина з статистикою і клясифікацією нещасних промислових випадків, які трафилися в Пенсильванії на протязі 1918 року і в постигнутих ними людям спричинили нездатність до праці на найменьше два дни. Усіх нещасних пригод в пенсильванійськім промислі записано в тім році 184.844, з того 3.403 смертельних, 58.783 тяжких каліцтв, які повели за собою нездатність до праці на звиш 14 днів, і 127.658 лекших, спричинивших утрату 2 до 14 днів. Взагалі через нещасні випадки було втрачено 2,767.471 днів праці і звиш десять міліонів долярів заробітної плати. З загального числа скалічених 1.281 були діти низше 16 літ віку.

Винагороду за каліцтво і втрату заробітку виплачено в 69.920 випадках, з того 2.607 смертельних, пересічно по 71 долярів в случаях каліцтва і по 2.631 долярів в случаю смерти.

Одіж в Ню Йорку потаніла.

Торговці одіжю в Ню Йорку кажуть, що в місяці січни ціна одіжи в тім місті незвичайно понизилась. Коли в падолисті 1919 року пересічна ціна одіжи виносила $88.89, то при кінци першої половини січня 1920 року вона виносила вже $76.99. — Черевики також потаніли. В падолисті минувшого року пересічна ціна черевиків виносила $28.08, а в січни $12.36. — Женська одіж коштувала в падолисті пересічно $120.90, а в січни $108.82.

ЩО ПИШУТЬ В ЛИСТАХ.

Читайте, як збиткуються Ляхи над нашим народом.

Дрогоїв, Перемишль, 7. грудня 1919. — По укінченню австрійського панования, 1. падолиста 1918, в Перемишли завязалася спільна рада з 8-мох, чотири Українці і чотири Поляки. Вона мала по рівній части поділити між Українців і Поляків усе австрійське майно. Але Поляки щось не дуже на се годилися і прийшло до непорозуміння. Тоді студенти і жовніри з поблизких сіл вступили зоружені в місто і прогнали Поляків за Сян. По селах зорґанізовано міліцію, щоби берегти село перед грабіжами. Три тижні Українці боролися в Перемишли. Поляки доставили більше війска і виперли наших з міста. Тоді і для нас по селах прийшло горе. Поляки рабували всьо: кури, свині, коні, корови, — арештували міліцію. Декотрі утікли до української армії за Сян.

Від нас утікли: Іван Кибальський, Василь Стрихальський, Йосиф Блажкевич, Іван Кельт, Михайло Ґоліновський, Петро Салук, Стефан Берко, Михайло Попіль, молодший, Михайло Берко. Три з них померли в польській неволі: Кельт, Попіль і Стрихарський. Померли з голоду. — А Поляки арештували отсих: Йосифа Підґурського, Михайла Лабяказ і Петра Пашулю.

Гинуть невільно наші братя, нема кому упімнутись за ними. Мучить польська шляхта український нарід при помочи Французів. В Пикуличах, за Перемишлем, в артилерійських касарнях і стайнях. Помістили там 3.000 Українців, а комендантом зробили одного Поляка дідича зі східної Галичини. Тут відбуваєтся мученнє українського народу. Полонені ходять нагі і босі по замерзлій землі. На початку падолиста були у нас сильні морози. Тоді в Пикуличах померло одної ночи 306 Українців; помер і наш і Попіль, — лежали хорі на голодовий тиф, без накриття і огрівания. З тих трох тисяч осталось в Пикуличах лише 800.

Так пропадає нарід під проклятим польським панованнєм. Коли прийде до плебісциту, то з тисячки заледви чи остане десять... І се, мої дорогі, війна за демократію, війна за справедливість. Бодайби ви всі демократи були показились скорше від своєї справедливости. — **Н. Н.**

(Не подаємо імени автора сього листа, ані хто дістав його, бо хочемо защадити життє ревному Українцеви).

З сіл над Серетом нема знаку.

Плесківці, Тернопіль, 10. грудня 1919. — Дорогий Брате! ...Коли повернув до дому, застав лише руїну з обійстя і окопи на городі і на полі. Ціле поле залуговотіло і зпустіло як диковина. Прийшов до дому як на пустиню, бо навіть не міг трафити до села. З цілого села осталось лише дві хатн, а решту порозбирало військо на криівки, Також з Городищів, Чернихова, Глядких знаку нема. Також нема знаку з сіл над Серетом. Лише Новосілці стоять. Ти, Брате, знаєш всьо з ґазет, але якби Ти прийшов і подивився на ті воєнні румовища, то Ти-б за голову взявся. Села попалені, ліси повирубувані, поля лежать облогом, а на них рови і дроти. — Дорожня дуже велика і прикро приходиться жити. Але не для всіх. Ті, що були дома і їх села не попалені, ті мають всього подостатком. Біда лише тим, котрих села погоріли. Нема що їсти, нішо купити, нема де і нема за що хатини поставити. Нарід жиє, як звірина по ямах. А до того всього горя прилучаєсь ще инше. Була у нас вже Україна, були свої заряди, але прийшли Поляки і прогнали наших. Тепер у нас Польща. В Іванкінцях є постерунок і там є дванайцять жандармів і один вахмістр. Вони нішо не роблять, лише ходять по селах і забирають від людий дещо є. У мене всьо забрали: шлиї, посторонки, великий мотуз, шматтє, забираюсь коні, товар, свині і що попаде. — **Михайло.**

ПРЕДМЕТ ТОРГІВ.

Східна Галичина є віддавна предметом всякого рода торгів, переговорів, трактатів. Хто вже не торгував сею країною? Торгували нею Польща й Литва за часів Казимира й Любарта. Торгували нею Польща й Угорщина за часів угорського короля Людвика й польської королевої Ядвиги. Торгували нею Росія і Австрія за часів цариці Катерини й цісаревої Марії Тереси. Торгували нею підчас віденського конґресу в 1815 р. Опісля за часів австрійського панования торгували нею віденський центральний уряд з польськими можновладцями. Підчас останньої світової війни торгувала східною Галичиною антанта з Росією, Росія з вшехполяками, Німеччина й Австрія з Поляками, Україна з Австрією, Польща з антантою. Ті всі торги ще далеко не завершились і не видно їм кінця.

Всі ті торги, переговори, договори, трактати получені були завсїди з кровавими війнами, наїздами, окупаціями. Змінялися субєкти контраґентів і завойовників, властителів і посідачів. Виставлювали вони ріжного рода титули для умотивовання й оправдання правних претенсій на посіданнє і власність предмету торгів і контрактів. Тих артикулів є безконечна скількість, а найважніщі з них ось які: Завойованнє оружною силою, пролита кров, спадщина і наслідство, історичне право засидження, стратеґічні огляди, економічний інтерес, національне зєдиненнє, культурне піднесеннє, опіка над краєм і населенням, огляди ладу й порядку, дбайлість про добробут і просвіту населення, удержаннє европейської рівноваги, відбудова краю і т. д. і т. д.

Ріжні претенденти й посідачі надавали предметови торгів і завойовань ріжні назви: Червона Русь, Червенські городи, руські воєвідства, Галичина й Льодомерія, східна Галичина, східна Малопольща, Прикарпатська Русь, Західна область і т. д. Також населеннє ріжно називано: Русини, Рутенци, Русєї, Червонороси, Малороси, Українці.

Ріжні були титули предмету торгу й завоєвань, ріжні назви надавано після вподоби сему предметови, ріжні були торговці й завойовники, та постійним все лишався і лишиться сей предмет торгу, а саме: українська територія і українське її населеннє. Ні зміна контраґентів і посідачів, ні ніякі титули претенсій, ні зміна назви краю і населення не змінила й не змінить сего фактичного стану.

Всі ріжні зміни посідачів, завойовників, титулів і назв без сумніву болючо давалися відчувати для культурного стану краю і його населення. Бути предметом торгу, як якась річ, є для великого краю і живого культурного народу положеннєм вельми некорисним і обидливим.

На протязі історії населеннє східної Галичини все протестувало й протестує проти сего, щоби ним торговано. Тому то се населеннє з такою невисказаною радостю повитало посланне президента Вілсона про те, що відтепер не вільно буде вже оружною силою завойовувати країв, що не вільно буде краями й народами торгувати як мертвими річами й худобою, що не можна буде країни й народами грати ся, як іграчними фіґурками, що про судьбу народу й краю може й мусить рішати лише свобідна воля населення.

Ні один культурний нарід на світі не може згодитися, щоби він був предметом торгу й договору. Нарід — се нідний предмет чужого права, а є і мусить бути субєктом свого власного права. Лише власна свобідна воля населення може рішати про свою долю і державну приналежність. Накиненнє йому ріжними трактатами чужої волі — се звичайне насилле.

(„Вперед").

ВІКТОР ПЕТРУШЕВСЬКИЙ.

(Посмертна згадка).

Ми переживаємо тяжкі хвилини боротьби, де гасне неодно людське життє. Недавно впав жертвою московського большевизму громадянин Придніпрянської України, — Віктор Петрушевський, якого імя полишить ся глибоко в памяти кождого свідомого громадянина-Українця. Заслуги покійника на культурнім і політичнім поли для нас так цінні, що обовязком нашим є — згадати й про В. Петрушевського „незлим тихим словом".

Памятні ті хвилини кождого виселенця, чи то арештованого, або заложника Українця-Галичанина, коли громадяни придніпрянської України йшли їм з підмогою, чим хто міг: одежию, грішми, харчем і „теплим словом". А поміч була дуже потрібна, а й помагати було тяжко і небезпечно (часи царизму). До людий, які богато сил посвятили на підмогу нашим виселенцям, належав і покійник. Вправді инші громадські обовязки (директора тов. „Час") вязали його, всеж таки покійник не відмовив взяти участи в комісії, що піклувала ся т. зв. „Руським арестним домом" (слово „український" поліція заборонила вживати) у Києві при Федорівськім пер ч. 11. Сей дім удержували громадяни виключно своїми приватними збірками. Обовязком згаданої повисше комісії було слідити, щоби гроші не йшли „в приватні руки", — а на дійсну допомогу жителям „арестного дому". — Покійний своє завданнє виконував з точностю; ніхто не посьмів пожалувати ся, що його привадять. Віктор Петрушевський часто приходив в дім при Федорівськім перулку або сам, або в товаристві інших за порядком та адміністрацією в домі. Часто був покійник присутним при обідах заложників і арештованих. Образ його спокійного веселого, майже завсїди усьміхненого лиця не затреть ся довго в памяти заложників-Галичан. Неодин з заложників, не знаючи близше покійника, звертав ся з запитаннями до своїх товаришів про особу В. Петрушевського, додаючи, що „се гарна людина". — Так, була се наскрізь гарна людина: і на слові й на ділі та артистичній вдачі.

Велика заслуга покійника була також в тім, що В. Петрушевський дбав про збірки зразків української народньої творчости. У Києві, як відомо, є книгарня „Час". Передше звалась „Крамниця" — та крамниця завдяки В. Петрушевському мала вигляд українського народнього музею. Був там „крам", що не повстидав ся би його й київський музей. Покійник сам їздив за мистецькими виробами на Полтавщину, Харківщину, Поділлє, Волинь і що мало мистецьку вартість, привозив до Крамниці — словом, В. Петрушевський дбав, щоби громадяни-Українці могли користати з нагоди та набувати твори свого народнього, українського духа. Старанєм В. Петрушевського поширило ся видавництво „Час" на кілька філій, а капітал сего видавництва зріс до 1,000.000 карбованців.

В покійнику втратили ми громадянина в повнім розцвіті фізичних сил і духа; втрата для нас дуже болюча. „Вина" покійника ся, що був щирим Українцем і з тим не крив ся.

Замісць вінця на його домовину слідби бувшим арештованим і заложникам-Галичанам за добродійства покійника — зложити жертви на „Рідну Школу".

Ст. Б.

(„Вперед").